

UCHWAŁA NR2016
RADY MIEJSKIEJ W TWARDOGÓRZE
z dnia 29 września 2016 r.

w sprawie udzielenia poręczenia pożyczki Zakładowi Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Twardogórze.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 9 lit. i ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r. poz. 466) oraz art. 94 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.¹⁾), **uchwała się, co następuje:**

§ 1. 1. Udziela się poręczenia pożyczki do maksymalnej kwoty 123.000,00 zł (słownie: sto dwadzieścia trzy tysiące złotych 00/100) planowanej do zaciągnięcia przez Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Twardogórze w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu celem finansowania realizacji przedsięwzięcia pn.: „Renowacja odcinków sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Waryńskiego w Twardogórze”.

2. Poręczenie, o którym mowa w ust. 1 zostanie udzielone na lata od 2017 do 2019, w następujący sposób:

- 1) w roku 2017 do kwoty 15.375,00zł;
- 2) w roku 2018 do kwoty 61.500,00zł;
- 3) w roku 2019 do kwoty 46.125,00zł;

§ 2. Poręczenie udzielone zostaje od dnia podpisania przez Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. z siedzibą w Twardogórze umowy pożyczki z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu do dnia 27 września 2019r.

§ 3. 1. Roszczenia mogące wynikać z udzielonego poręczenia pokryte zostaną ze środków własnych budżetu Gminy Twardogóra.

2. Środki, o których mowa w ust.1 zabezpieczone zostaną w budżetach Gminy Twardogóra w latach 2017-2019 w wysokości określonej każdorazowo w uchwale budżetowej.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Twardogóra.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Witold Szydełko

¹⁾ zmiany tekstu jednolitego wskazanej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911,1146, 1626 i 1877; z 2015 r. poz. 238, 532,1045, 1117,1130,1189,1190,1269,1358,1513,1830, 1890, 1854 i 2150 oraz 2016 poz. 195 i 1257.

Skarbnik Miasta i Gminy

Projekt sporządził:
Izabela Kłobowska

RADCA PRAWNY

Zatwierdził pod względem prawnym:
Beata Brąkowska
nr upr. 1489

Zatwierdził:
BURMISTRZ

Zbigniew Potyrała

Uzasadnienie

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego ma prawo udzielania poręczeń. Wynika to wprost z przepisu art. 94 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Przepis ten stanowi, że jednostka samorządu terytorialnego może udzielać poręczeń i gwarancji, z uwzględnieniem przepisów tejże ustawy, w granicach łącznej kwoty poręczeń i gwarancji określonej w uchwale budżetowej.

Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Twardogórze poczynił starania w celu uzyskania pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w wysokości 82.000,- zł na sfinansowanie przedsięwzięcia pn. „Renowacja odcinków kanalizacji sanitarnej w ul. Waryńskiego w Twardogórze”. Uchwałą Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 39/2016 z dnia 17.08.2016r. została Zakładowi przyznana pożyczka w wysokości 82.000,- zł. Zgodnie z ogólnymi zasadami udzielania pożyczek przez Fundusz niezbędne jest podwójne zabezpieczenie pożyczki. Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o zwrócił się z wnioskiem o udzielenie poręczenia przez Gminę. Poręczenie zgodnie z zasadami Funduszu ma opiewać na kwotę 150 % wartości pożyczki, tj. 123.000,- zł. Wniosek zakłada roczną karencję w spłacie pożyczki oraz zakończenie spłaty do dnia 27 września 2019r. Raty kapitałowe spłacane będą w następujący sposób: rok 2017 kwota 10.250,01 zł; rok 2018 kwota 41.000,04 zł; rok 2019 kwota 30.749,95 zł.

Obciążenie budżetu gminy z tytułu udzielonego poręczenia przedstawia się następująco:

- w 2017 roku 15.375,- zł z tytułu kapitału i odsetek
- w 2018 roku 61.500,- zł z tytułu kapitału i odsetek
- w 2018 roku 46.125,- zł z tytułu kapitału i odsetek

Pożyczka jest spółce niezbędna z uwagi na pilną konieczność wykonania powyższego zadania a udziały finansowe w całości stanowią Własność Gminy Twardogóra dlatego udzielenie pomocy na rzecz spółki w postaci poręczenia pożyczki jest ekonomicznie i prawnie uzasadnione.

BURMISTRZ
Zbigniew Potyrała

**UCHWAŁA NR2016
RADY MIEJSKIEJ W TWARDOGÓRZE
z dnia 29 września 2016 r.**

w sprawie: zmian budżetu i w budżecie gminy na rok 2016.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 212 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.¹⁾) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Zmniejsza się plan dochodów na 2016 rok o kwotę 85.326,45 zł w zakresie dochodów bieżących i majątkowych zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zmniejsza się plan wydatków na 2016 rok o kwotę 85.326,45 zł i dokonuje się przesunięcia środków w zakresie wydatków bieżących i majątkowych zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Plan budżetu po zmianach wynosi:

1.	Po stronie dochodów:	49.729.520,37 zł, w tym:
	- dochody bieżące	47.141.138,46 zł,
	- dochody majątkowe	2.588.381,91 zł
2.	Po stronie wydatków:	51.562.165,37 zł, w tym:
	- wydatki bieżące	40.469.183,37 zł,
	- wydatki majątkowe	11.092.982,00 zł

§ 4. Ustala się łączną kwotę udzielonych przez Burmistrza Miasta i Gminy poręczeń i gwarancji do kwoty 123.000,-

§ 5. Upoważnia się Burmistrza Miasta i Gminy do udzielania w roku budżetowym poręczeń i gwarancji do łącznej kwoty 123.000,-.

§ 6. *"Plan inwestycji na 2016 rok."* – otrzymuje brzmienie zgodne z załącznikiem nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 7. *"Plan remontów na 2016 rok."* – otrzymuje brzmienie zgodne z załącznikiem nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 8. *"Dotacje udzielone z budżetu Gminy Twardogóra w roku 2016"* – otrzymuje brzmienie zgodne z załącznikiem nr 5 do niniejszej uchwały.

¹⁾ zmiany tekstu jednolitego wskazanej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911, 1146, 1626 i 1877; z 2015 r. poz. 238, 532, 1045, 1117, 1130, 1189, 1190, 1269, 1358, 1513, 1830, 1890, 1854 i 2150 oraz 2016 poz. 195 i 1257.

§ 9. "Plan dochodów i wydatków rachunku dochodów własnych samorządowych jednostek oświaty na 2016 rok" – otrzymuje brzmienie zgodne z załącznikiem nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Twardogóra.

§ 11. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Witold Szydelko

Skarbnik Miasta i Gminy

Sporządził: *Izabela Brąkowska*

RADCA PRAWNY

Sprawdził pod względem prawnym: *Beata Brąkowska*
nr upraw. 1469

Zatwierdził: *Zbigniew Polyrata*

UZASADNIENIE

Niniejszą uchwałą dokonuje się następujących zmian:

Zgodnie z umową dotacji nr 146/D/OZ/WR/2016 z 07.09.2016r. zawartą z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zmniejsza się dochody w rozdziale 90002 § 2460 o kwotę 10.943,- zł, z przeznaczeniem na realizację projektu o nazwie „*Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Twardogóra*”. Zmniejszenie dotacji celowej wynika z podpisanej umowy po przeprowadzeniu całości realizacji zadania. Jednocześnie z tego tytułu zmniejsza się plan wydatków o kwotę 10.943,- z przeznaczeniem na to samo zadanie w rozdziale 90002 § 4300 zmniejsza się o kwotę 10.943,-.

Na podstawie porozumienia Nr II/551/P/15095/2020/DWP/16 zawartego z Ministrem Rozwoju w Warszawie w sprawie przekazania dotacji celowej na realizację zadania: „*Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Twardogóra*„, zwiększa się dochody w rozdziale 15095 § 2020 w wysokości 11.500,-zł. Jednocześnie zwiększa się plan wydatków w rozdziale 15095 § 4300 o kwotę 15.500,- na to samo zadanie.

Zgodnie z aneksem nr 1 do porozumienia nr DSDiK/69/2016 z dnia 25.05.2016r. oraz wnioskiem z dnia 4 sierpnia 2016r. realizacja zakresu wynikającego z zawartej umowy o dofinansowanie zadania „*Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (ul. Twardogórska), drogi powiatowej nr 1490D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 101926 (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz*” zostaje przesunięta na rok 2017. W związku z powyższym

zmniejsza się dochody w rozdziale 60013 § 6630 o kwotę 347.568,- zł. Jednocześnie o tę samą kwotę zmniejsza się wydatki w rozdziale 60013 § 6050.

Zgodnie z umową nr DOWW-O/170/2016 z 14.09.2016r. zawartą z Województwem Dolnośląskim we Wrocławiu zwiększa się dochody w rozdziale 85154 § 2710 o kwotę 30.000,- zł, z przeznaczeniem na realizację projektu o nazwie „*Roboty remontowe w budynku świetlicy wiejskiej we wsi Łazisko*”. Jednocześnie z tego tytułu zwiększa się plan wydatków o kwotę 30.000,- z przeznaczeniem na to samo zadanie w rozdziale 85154 § 4270.

Na podstawie zawiadomienia Wojewody Dolnośląskiego Nr FB-BP.3111.205.2016.A z 23.08.2016 zwiększa się dochody w rozdziale 75814 w § 2030 o kwotę 44.466,64zł oraz w § 6330 o kwotę 34.917,91 zł z tytułu zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2015r.

Zgodnie z umową wykonawczą dotyczącą powierzenia zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków zawarta w dniu 4 stycznia 2016 r. z Zakładem Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zwiększa się dochody w rozdziale 90017 § 0750 o kwotę 83.300,- zł.

W jednostce Gmina dokonuje się zmian w planie finansowym:

Po stronie dochodów:

- 1) w rozdziale 75412 zwiększa się dochody o kwotę 15.000,- w § 0870 o kwotę 10.000,- jako środki pochodzące ze sprzedaży zlikwidowanego samochodu pożarniczego oraz w § 0960 jako darowizna na zakup samochodu pożarniczego dla OSP Grabowno W. zwiększa się o kwotę 5.000,-
- 2) w rozdziale 75814 zmienia się dochody w § 0970 w pozycji zwrot podatku VAT – zmniejsza się o kwotę 73.000,- natomiast w pozycji zwrot podatku VAT z tytułu budowy kanalizacji sanitarnej zwiększa się o kwotę 73.000,-
- 3) w rozdziale 90002 zwiększa się dochody o kwotę 144.000,- w następujących pozycjach: § 0490 zwiększa się o kwotę 150.000,- z tytułu opłat za zagospodarowanie odpadów od mieszkańców, § 0690 zwiększa się o kwotę 5.000,- z tytułu kosztów upomnień, § 0910 zwiększa się o kwotę 5.000,- z tytułu odsetek, § 0970 zmniejsza się o kwotę 6.000,- z tytułu dochodów z zagospodarowania.
- 4) W rozdziale 90017 zmniejsza się dochody o kwotę 100.000,- w § 2370 jako niewpłacone środki obrotowe po likwidacji zakładu budżetowego.

Po stronie wydatków:

- 1) w rozdziale 01010 zwiększa się § 6050 o kwotę 215.000,- w następujących pozycjach: „*Budowa przyłączy kanalizacyjnych na terenach wiejskich*” zwiększa się o kwotę 150.000,-zł ; „*Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich*” zwiększa się o kwotę 65.000,-
- 2) w rozdziale 60016 zmniejsza się § 6050 o kwotę 245.000,- w pozycji „*Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 120304D w miejscowości Sosnówka*” w związku z podpisaną umową o dofinansowanie zadania ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w wysokości 399.590,- zł zadanie będzie realizowane w 2017 roku.
- 3) w rozdziale 70001 zmniejsza się § 2410 o kwotę 50.000,- w pozycji dotyczącej wyposażenia w pierwsze środki obrotowego nowopowstałego zakładu budżetowego.;
- 4) w rozdziale 71012 zmienia się § 4300 w pozycji „*Opracowania geodezyjno - kartograficzne – Referat Infrastruktury Technicznej*” zwiększa się o kwotę 15.000,- natomiast zmniejsza się w pozycji „*Zakup oprogramowania GIS*” o kwotę 15.000,-
- 5) w rozdziale 75412 zwiększa się wydatki o kwotę 113.000,- w pozycji „*Zakup samochodu ratowniczo gaśniczego dla OSP*”
- 6) rozdział 75818 zwiększa się o kwotę 20.230,55, przy czym w § 4810 w pozycji „*Rezerwa ogólna budżetu*” zwiększa się o kwotę 21.384,55 zł natomiast § 6800

- zmniejsza się o kwotę 1.154,- w pozycji „Rezerwa celowa- dofinansowanie realizowanych zadań inwestycyjnych w ramach środków funduszu sołeckiego”
- 7) w rozdziale 80110 zmniejsza się § 6050 o kwotę 30.000,- w pozycji „Przebudowa dachu w budynku Gimnazjum i Szkoły Podstawowej Nr 2 w Twardogórze”;
 - 8) w rozdziale 85121 zwiększa się § 6050 o kwotę 30.000,- w pozycji „Przebudowa dachu (wymiana dachówki) na budynku SZP ZOZ w Twardogórze”
 - 9) w rozdziale 85154 zwiększa się § 4270 o kwotę 34.000,- z przeznaczeniem na zadanie „Remonty świetlic środowiskowych na terenie gminy”;
 - 10) w rozdziale 90001 zmniejsza się § 6050 o kwotę 14.000,- w pozycji „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra”;
 - 11) w rozdziale 90002 zwiększa się wydatki w § 4300 o kwotę 233.300,- z przeznaczeniem na nowy system gospodarki odpadami,
 - 12) w rozdziale 92116 zmniejsza się wydatki w § 6050 o kwotę 46.000,- w pozycji „Przebudowa budynku Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Twardogóra”
 - 13) w rozdziale 92601 zmniejsza się wydatki w § 6050 o kwotę 34.000,- w pozycji „Budowa boiska piłkarskiego w Grabownie Wielkim wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym”. Zadanie zostało przeniesione na 2017 rok.
 - 14) w zakresie funduszu sołeckich:
 - a) „Fundusz sołecki – Chelstówek” w rozdziale 90004 zmniejsza się § 4210 o kwotę 1.000,- natomiast zwiększa się w rozdziale 92195 § 4210 o tą samą kwotę;
 - b) „Fundusz sołecki – Gola Wielka ” rozdział 90004 zmniejsza się § 4300 o kwotę 400,- natomiast zwiększa się rozdział 92195 § 4210 o tą samą kwotę;
 - c) „Fundusz sołecki – Grabowno Małe ” rozdział 90095 § 4210 zwiększa się o kwotę 5.000,-; rozdział 90095 § 6050 zwiększa się o kwotę 1.500,-; natomiast zmniejsza się rozdział 92605 § 6050 o kwotę 6.500,-;
 - d) „Fundusz sołecki – Nowa Wieś Goszczańska ” rozdział 90095 zmniejsza się § 4300 o kwotę 650,- natomiast zwiększa się w rozdziale 92195 § 4210 o tę samą kwotę.
 - e) „Fundusz sołecki –Dąbrowa ” zwiększa się rozdział 90095 § 6050 o kwotę 1.154,- ze środków rezerwy celowej jako „Dopłata do zadań inwestycyjnych w ramach środków funduszu sołeckiego – sołectwo Dąbrowa”;

ZMIANY W PLANIE DOCHODÓW MIASTA I GMINY TWARDOGÓRA NA 2016 ROK

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Twardogórze
z dnia 29 września 2016 r.,

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
150			Przetwórstwo przemysłowe	0,00	11 500,00	11 500,00
	15095		Pozostała działalność	0,00	11 500,00	11 500,00
600		2020	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,00	11 500,00	11 500,00
	60013		Transport i łączność	1 206 774,00	- 347 568,00	859 206,00
			Drogi publiczne wojewódzkie	678 824,00	- 347 568,00	331 256,00
		6630	Dotacje celowe otrzymane z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	678 824,00	- 347 568,00	331 256,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	81 000,00	15 000,00	96 000,00
	75412		Ochołnicze straże pożarne	80 000,00	15 000,00	95 000,00
		0870	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0,00	10 000,00	10 000,00
		0960	Wpływy z otrzymanych spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej	0,00	5 000,00	5 000,00
758			Różne rozliczenia	11 020 139,00	79 384,55	11 099 523,55
	75814		Różne rozliczenia finansowe	977 000,00	79 384,55	1 056 384,55
		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	0,00	44 466,64	44 466,64
		6330	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	0,00	34 917,91	34 917,91
851			Ochrona zdrowia	0,00	30 000,00	30 000,00
	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	0,00	30 000,00	30 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	0,00	30 000,00	30 000,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 412 287,00	126 357,00	2 538 644,00
	90002		Gospodarka odpadami	1 995 490,00	143 057,00	2 138 547,00
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 950 000,00	150 000,00	2 100 000,00
		0690	Wpływy z różnych opłat	6 000,00	5 000,00	11 000,00

0910	Wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	500,00	5 000,00	5 500,00
0970	Wpływy z różnych dochodów	10 000,00	- 6 000,00	4 000,00
2460	Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	28 490,00	- 10 943,00	17 547,00
90017	Zakłady gospodarki komunalnej	355 797,00	- 16 700,00	339 097,00
0750	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	0,00	83 300,00	83 300,00
2370	Wpływy do budżetu nadwyżki środków obrotowych samorządowego zakładu budżetowego	100 000,00	- 100 000,00	0,00
Razem:		49 814 846,82	- 85 326,45	49 729 520,37

ZMIANY W PLANIE WYDATKÓW MIASTA I GMINY TWARDOGÓRA NA 2016 ROK

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Twardogórze
z dnia 29 września 2016 r.,

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
010			Rolnictwo i łowiectwo	2 031 576,77	215 000,00	2 246 576,77
	01010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	1 861 500,00	215 000,00	2 076 500,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	1 711 500,00	215 000,00	1 926 500,00
150			Przetwórstwo przemysłowe	0,00	15 500,00	15 500,00
	15095		Pozostała działalność	0,00	15 500,00	15 500,00
		4300	Zakup usług pozostałych	0,00	15 500,00	15 500,00
600			Transport i łączność	4 317 611,00	- 592 568,00	3 725 043,00
	60013		Drogi publiczne wojewódzkie	2 304 895,00	- 347 568,00	1 957 327,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2 237 595,00	- 347 568,00	1 890 027,00
	60016		Drogi publiczne gminne	1 891 716,00	- 245 000,00	1 646 716,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	1 470 716,00	- 245 000,00	1 225 716,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	238 750,00	- 50 000,00	188 750,00
	70001		Zakłady gospodarki mieszkaniowej	50 000,00	- 50 000,00	0,00
		2410	Dotacja z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dla samorządowego zakładu budżetowego na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe	50 000,00	- 50 000,00	0,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	904 230,00	113 000,00	1 017 230,00
	75412		Ochotnicze strażne pożarne	861 230,00	113 000,00	974 230,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	590 000,00	113 000,00	703 000,00
758			Różne rozliczenia	866 996,00	20 230,55	887 226,55
	75818		Rezerwy ogólne i celowe	866 996,00	20 230,55	887 226,55
		4810	Rezerwy	810 526,00	21 384,55	831 910,55
		6800	Rezerwy na inwestycje i zakupy inwestycyjne	56 470,00	- 1 154,00	55 316,00
801			Oświata i wychowanie	13 570 106,05	- 30 000,00	13 540 106,05
	80110		Gimnazja	4 000 890,79	- 30 000,00	3 970 890,79
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	512 000,00	- 30 000,00	482 000,00
851			Ochrona zdrowia	357 500,00	94 000,00	451 500,00

85121		Lecznictwo ambulatoryjne	90 000,00	30 000,00	120 000,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	90 000,00	30 000,00	120 000,00
85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	251 500,00	64 000,00	315 500,00
	4270	Zakup usług remontowych	60 500,00	64 000,00	124 500,00
900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6 728 979,00	213 961,00	6 942 940,00
90001		Gospodarka ściekowa i ochrona wód	70 000,00	- 14 000,00	56 000,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	70 000,00	- 14 000,00	56 000,00
90002		Gospodarka odpadami	2 015 490,00	222 357,00	2 237 847,00
	4300	Zakup usług pozostałych	2 015 490,00	222 357,00	2 237 847,00
90004		Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	433 455,00	- 1 400,00	432 055,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	11 773,00	- 1 000,00	10 773,00
	4300	Zakup usług pozostałych	383 746,00	- 400,00	383 346,00
90095		Pozostała działalność	2 828 445,00	7 004,00	2 835 449,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	55 000,00	5 000,00	60 000,00
	4300	Zakup usług pozostałych	320 424,00	- 650,00	319 774,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2 357 106,00	2 654,00	2 359 760,00
921		Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 358 221,00	- 43 950,00	1 314 271,00
92116		Biblioteki	603 450,00	- 46 000,00	557 450,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	50 000,00	- 46 000,00	4 000,00
92195		Pozostała działalność	59 271,00	2 050,00	61 321,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	25 807,00	2 050,00	27 857,00
926		Kultura fizyczna	3 966 846,00	- 40 500,00	3 926 346,00
92601		Obiekty sportowe	1 056 300,00	- 34 000,00	1 022 300,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	1 056 300,00	- 34 000,00	1 022 300,00
92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	290 550,00	- 6 500,00	284 050,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	10 850,00	- 6 500,00	4 350,00
		Razem:	51 647 491,82	- 85 326,45	51 562 165,37

Plan inwestycji na 2016 r.

Lp	Nazwa zadania	Dział	Rozdz.	rok rozpoczęcia/ rok zakończenia	Nakłady inwestycyjne	Planowane nakłady 2016r.		
						ogółem	budget gminy	Inne źródła
3.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich	010	01010	2015/2018	3 125 000	1 435 000	419 000	1 016 000
2.	Budowa przyłączy kanalizacyjnych na terenach wiejskich	010	01010	2016	400 000	400 000	400 000	0
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra - opracowanie dokumentacji	010	01010	2016/2017	324 500	91 500	91 500	0
	Razem dział 010				3 849 500	1 926 500	910 500	1 016 000
4.	Porozumienie z Województwem Dolnośląskim Przebudowa pasa drogi wojewódzkiej 448 w m. Chelstówek	600	60013	2014/2017	67 300	67 300	67 300	0
5.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 448 w m. Chelstówek	600	60013	2015/2020	3 069 495	69 495	69 495	0
6.	Porozumienie z Powiatem Oleśnickim - Przebudowa drogi powiatowej nr 1490 D Goszcz - Syców	600	60014	2016	121 000	121 000	121 000	0
7.	Przebudowa pasa drogi wojewódzkiej nr 448 w m. Moszyce w zakresie budowy chodnika	600	60013	2015/2016	78 690	75 000	75 000	0
8.	Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (ul. Twardogórska), drogi powiatowej nr 1490D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 101926 (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz	600	60013	2015/2018	3 000 000	688 532	688 532	0
9.	Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 448 Goszcz - Moszyce	600	60013	2016	1 057 000	1 057 000	725 744	331 256
10.	Rozbudowa drogi gminnej Śądroyce - Dąbrowa wraz z przebudową skrzyżowań z drogami powiatowymi nr 1470D i 1480D	600	60016	2016/2019	3 700 000	55 000	55 000	0
11.	Modernizacja chodników na terenie miasta	600	60016	2016	241 000	241 000	241 000	0
12.	Budowa drogi gminnej w miejscowości Gola Wielka - droga transportu rolnego	600	60016	2016	738 150	738 150	310 200	427 950
13.	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej 120304D w miejscowości Sosnówka	600	60016	2016	723 000	17 500	17 500	0
14.	Wykonanie nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej w m. Pajęczak	600	60016	2016	100 000	100 000	100 000	0
15.	Modernizacja dróg gminnych na terenach wiejskich w ramach funduszu sołeckiego	600	60016	2016	26 522	26 522	26 522	0
16.	Modernizacja dróg gminnych na terenach wiejskich w ramach funduszu sołeckiego - dopłata do funduszu sołeckiego	600	60016	2016	47 544	47 544	47 544	0
	Razem dział 600				12 969 701	3 304 043	2 544 837	759 206
17.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej w Drogoszowicach i na odcinku Drogoszowice - Sosnówka w ramach systemu ścieżek pieszo- rowerowych Gminy Twardogóra	630	63003	2016	935 000	315 000	315 000	0
	razem dział 630				935 000	315 000	315 000	0
18.	Wykup nieruchomości	700	70005	2016	60 000	60 000	60 000	0
19.	Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. H. Sienkiewicza w Twardogórze (dok.projektowa)	700	70005	2015/2020	934 500	34 500	34 500	0
20.	Wykonanie elewacji na budynku Plac Piastów 17 (dok.projektowa)	700	70005	2016	5 000	5 000	5 000	0
	Razem dział 700				999 500	99 500	99 500	0
21.	Rozbudowa cmentarza komunalnego w Twardogórze.	710	71035	2016	119 390	119 390	119 390	0
	Razem dział 710				119 390	119 390	119 390	0
22.	Zakup sprzętu komputerowego, kserograficznego i fotograficznego	750	75023	2016	60 000	60 000	60 000	0
23.	Zakup i montaż witaczy drogowych	750	75075	2016	48 000	48 000	48 000	0
	Razem dział 750				108 000	108 000	108 000	0
24.	Zakupy inwestycyjne dla Komendy Powiatowej Policji w Oleśnicy	754	75405	2016	15 000	15 000	15 000	0
25.	Zakupy inwestycyjne dla Państwowej Straży Pożarnej w Oleśnicy	754	74511	2016	15 000	15 000	15 000	0
26.	Zakup samochodu ratowniczo gaśniczego dla OSP	754	75412	2016	954 000	593 000	513 000	80 000
27.	Wymiana pokrycia dachowego remizy OSP w Grabownie Wielkim	754	75412	2016	50 000	50 000	50 000	0
28.	Zakup samochodu pożarniczego dla OSP Grabowno Wielkie	754	75412	2016	110 000	110 000	110 000	0
	Razem dział 754				1 144 000	783 000	703 000	80 000
29.	Dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnychw ramach funduszu sołeckiego (rezonwa)	758	75818	2016	55 316	55 316	55 316	0
	Razem dział 758				55 316	55 316	55 316	0
30.	Zapewnienie systemu bezpieczeństwa pożarowego budynku Przedszkola Miejskiego w Twardogórze	801	80104	2016	122 000	122 000	122 000	0
31.	Wymiana stolarki okiennej i drzwi w budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 przy ulicy Św. Jadwigi w Twardogórze	801	80101	2016	53 500	53 500	53 500	0
32.	Przebudowa dachu w budynku Gimnazjum i Szkoły Podstawowej nr 2 w Twardogórze	801	80110	2016	512 000	482 000	482 000	0
	Razem dział 801				687 500	657 500	657 500	0

Lp	Nazwa zadania	Dział	Rozdz.	rok rozpoczęcia/ rok zakończenia	Nakłady inwestycyjne	Planowane nakłady 2016r.		
						ogółem	budget gminy	inne źródła
1	2	3	4	5	6	7	8	9
33.	Przebudowa dachu (wymiana dachówki) na budynku SZP ZOZ w Twardogórze	851	85121	2016	120 000	120 000	120 000	0
	Razem dział 851				120 000	120 000	120 000	0
34.	Zakupy inwestycyjne związane z realizacją "Programu 500-"	852	85211	2016	11 000	11 000	0	11 000
	Razem dział 852				11 000	11 000	0	11 000
35.	Budowa wodociągu w ulicy Wojska Polskiego w Twardogórze	900	90001	2016	40 000	40 000	40 000	0
36.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra	900	90001	2015/2018	200 000	16 000	16 000	0
	Razem rozdział 90001- Gospodarka ściekowa i ochrona wód				240 000	56 000	56 000	0
37.	Dolnośląski Projekt Rekultywacji sp. z o.o.	900	90006	2015/2023	2 553 807	71 323	71 323	0
	Razem rozdział 90006				2 553 807	71 323	71 323	0
38.	Budowa nowych punktów oświetlenia drogowego	900	90015	2016	50 000	50 000	50 000	0
	Razem rozdział 90015 - Oświetlenie ulic placów i dróg				50 000	50 000	50 000	0
39.	Budowa parkingów na terenie miasta	900	90095	2016	100 000	100 000	100 000	0
40.	Urządzenie placu zabaw na terenie miasta i gminy	900	90095	2016	25 000	25 000	25 000	0
41.	Przebudowa budynku przy ulicy 1-go Maja w Twardogórze	900	90095	2016	1 355 000	1 355 000	1 355 000	0
42.	Rozbudowa, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania byłego dworca PKP w Twardogórze	900	90095	2016/2020	6 650 000	745 000	745 000	0
43.	Zagospodarowanie placu zabaw, boisk i terenów rekreacyjnych w ramach funduszu sołeckiego	900	90095	2016	94 920	94 920	94 920	0
44.	Zagospodarowanie placu zabaw, boisk i terenów rekreacyjnych w ramach dopłaty do funduszu sołeckiego	900	90095	2016	45 840	45 840	45 840	0
	Razem rozdział 90095 - Pozostała działalność				8 270 760	2 365 760	2 365 760	0
	Razem dział 900				11 114 567	2 543 083	2 543 083	0
45.	Restauracja zespołu pałacowego w Goszczu - zagospodarowanie parku	921	92120	2014/2019	1 500 000	10 000	10 000	0
46.	Restauracja zespołu pałacowego w Goszczu - remont dachów i elewacji	921	92120	2014/2021	6 567 650	10 000	10 000	0
47.	Przebudowa budynku Biblioteki Publicznej w Twardogórze	921	92116	2016	4 000	4 000	4 000	0
	Razem dział 921				8 071 650	24 000	24 000	0
49.	Budowa boiska piłkarskiego w Goszczu wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym	926	92601	2015/2019	1 330 000	22 300	22 300	0
50.	Zagospodarowanie boisk sportowych w ramach funduszu sołeckiego	926	92605	2016	4 350	4 350	4 350	0
51.	Budowa krytej pływalni przy ul. Wrocławskiej w Twardogórze w ramach programu Dolnośląski Delfinek	926	92601	2016/2018	5 000 000	1 000 000	1 000 000	0
	Razem dział 926 - Kultura fizyczna				6 334 350	1 026 650	1 026 650	0
	Ogółem				46 519 474	11 092 982	9 226 776	1 866 206

Załącznik nr 4 do Uchwały Nr2016
 Rady Miejskiej w Twardogórze
 z dnia 29 września 2016r.

Plan remontów z budżetu gminy na 2016 r.

L.p.	Nazwa zadania	Dział	Rozdział	rok rozpoczęcia/rok zakończenia	Planowane nakłady	
					całkowite	na rok 2016
1	2	3	4	5	6	7
1.	Remont dróg asfaltowych	600	60016	2016	67 000	67 000
2.	Remont dróg gruntowych	600	60016	2016	130 000	130 000
3.	Remonty i naprawa rowów komunalnych i przepustów	600	60016	2016	20 000	20 000
	Razem dział 600				217 000	217 000
4.	Remont i malowanie pomieszczeń w budynku Urzędu Miasta i Gminy	750	75023	2016	50 000	50 000
5.	Remonty bieżące w CUW	750	75085	2016	500	500
	Razem dział 750				50 500	50 500
6.	Remonty w OSP	754	75412	2016	6 000	6 000
	Razem dział 754				6 000	6 000
7.	Remonty bieżące w szkołach podstawowych	801	80101	2016	28 107	28 107
8.	Remonty bieżące w przedszkolu	801	80104	2016	6 280	6 280
9.	Remonty bieżące w gminazjum	801	80110	2016	35 900	35 900
	Razem dział 801				70 287	70 287
10.	Remonty świetlic środowiskowych na terenie gminy	851	85154	2016	124 500	124 500
	Razem dział 851				124 500	124 500
11.	Remonty bieżące w ośrodku pomocy społecznej	852	85219	2016	300	300
	Razem dział 852				300	300
12.	Remont urządzeń rekreacyjnych i wymiana piasku w piaskownicach	900	90095	2016	5 000	5 000
	Razem dział 900				5 000	5 000
13.	Remont świetlicy w Łazisku	921	92195	2016	5 644	5 644
	Razem dział 921				5 644	5 644
14.	Remonty bieżące w GOSIR	926	92604	2016	40 000	40 000
	Razem dział 926				40 000	40 000
	Razem				519 231	519 231

Dotacje udzielone z budżetu Gminy Twardogóra
w roku 2016

1. Dla jednostek sektora finansów publicznych

Lp.	Dział	Rozdział	Dotowany	Plan na rok 2016	Rodzaj dotacji		
					celowa	podmiotowa	przedmiotowa
1.	600	60013	Województwo Dolnośląskie - przebudowa pasa drogi wojewódzkiej nr 448 Twardogóra - Chelstówek	67 300	67 300	0	0
3.	600	60014	Powiat Oleśnicki - przebudowa dróg " Przebudowa drogi powiatowej nr 1490D Goszcz - Syców"	121 000	121 000	0	0
5.	921	92116	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Twardogóra	553 450	0	553 450	0
Razem				741 750	188 300	553 450	0

2. Dla jednostek spoza sektora finansów publicznych

Lp.	Dział	Rozdział	Nazwa zadania lub podmiot	Plan na rok 2016	Rodzaj dotacji		
					celowa	podmiotowa	przedmiotowa
1.	801	80104	Przedszkole Niepubliczne Sióstr Opatrzności Bożej w Twardogórze	180 000	0	180 000	0
2.	801	80104	Przedszkola w gminach do których uczęszczają dzieci z gminy	50 000	50 000	0	0
2.	851	85195	Stowarzyszenia działające w zakresie ochrony zdrowia	10 000	10 000	0	0
3.	853	85305	Żłobki sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3	99 000	99 000	0	0
4.	853	85306	Kluby dziecięce sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3	5 000	5 000	0	0
5.	921	92120	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	300 000	300 000	0	0
6.	921	92195	Podmioty działające na terenie gminy w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	10 000	10 000	0	0
7.	926	92605	Kluby sportowe działające w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawę o sporcie	175 000	175 000	0	0
Razem				829 000	649 000	180 000	0

OGÓLEM DOTACJE				1 570 750	837 300	733 450	0
-----------------------	--	--	--	------------------	----------------	----------------	----------

Plan dochodów i wydatków rachunku dochodów samorządowych jednostek oświaty
budżetu gminy Twardogóra na 2016 rok

Dział	Rozdział	Wyszczególnienie	Stan środków obrot.na 01.01.2015	Dochody					Wydatki					Stan środków obrotow.na 31.12.2015
				w tym:		Ogółem	w tym:	Ogółem	wynagrodz.bez osobowe+ pochodne	w tym:			Wpłata do budżet	
				Dotacja z budżetu	Wpłze sprz.skt. maj.					Wpływy z usług	Pozostałe przychody	Wydatki bieżące		
801	80101	Szkoła Podstawowa nr 1 w Twardogórze	0	24 020	0	0	24 020	0	9 020	15 000	0	0	0	0
801	80101	Szkoła Podstawowa nr 2 w Twardogórze	0	11 040	0	0	11 040	0	11 040	0	0	0	0	0
801	80101	Szkoła Podstawowa w Goszczu	0	17 300	0	0	17 300	0	15 750	1 500	0	50	0	0
801	80101	Szkoła Podstawowa w Grabownie Wielkim	0	3 400	0	0	3 400	0	3 400	0	0	0	0	0
801	80104	Miejskie Przedszkole z Oddziałem Małego Dziecka w Twardogórze	0	2 800	0	0	2 800	0	2 800	0	0	0	0	0
801	80110	Gimnazjum Nr 1 w Twardogórze	0	70 160	0	0	70 160	5 183	64 977	0	0	0	0	0
Ogółem			0	128 720	0	0	128 720	5 183	106 987	16 500	0	50	0	0

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TWARDOGÓRZE
z dnia 29 września 2016 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Twardogóra

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 226, art. 227, art. 228, art. 230 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.¹⁾) **uchwala się , co następuje:**

§ 1. Zmienia się uchwałę Nr XIII.127.2015 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 17 grudnia 2015r. w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Twardogóra w ten sposób, że:

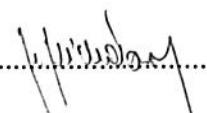
- 1) załącznik Nr 1 do Uchwały o nazwie „*Wieloletnia Prognoza Finansowa*” otrzymuje brzmienie w wersji stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały,
- 2) załącznik Nr 2 do Uchwały o nazwie „*Wykaz przedsięwzięć do WPF*” otrzymuje brzmienie w wersji stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.

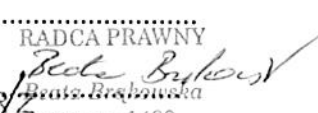
§ 2. Objaśnienia wartości przyjętych i zmian w wieloletniej prognozie stanowią załącznik nr 3 do niniejszej uchwały o nazwie „*Uzasadnienie zmian*”.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Witold Szydelko

Projekt sporządził:

Zatwierdził pod względem prawnym:

RADCA PRAWNY
Beata Brachowska
nr upr. 1489

Zatwierdził:

Zbigniew Potyrała

¹⁾ zmiany tekstu jednolitego wskazanej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911, 1146, 1626 i 1877, z 2015 r. poz. 238, 532, 1045, 1117, 1130, 1189, 1190, 1269, 1358, 1513, 1830, 1890, 1854 i 2150 oraz 2016 r. poz. 195 i 1257

UZASADNIENIE

Uzasadnienie projektu Uchwały zmieniającej WPF na sesję
w dniu 29.09.2016 r

Artykuł 229 ustawy o finansach publicznych nakazuje korelację określonych wartości przyjętych w WPF i w uchwale budżetowej. Jeżeli następuje zmiana uchwały budżetowej w ich zakresie, konieczne jest dokonanie analogicznych zmian także w WPF

Wobec wprowadzanych zmian budżetu i w budżecie niezbędne jest wprowadzenie zmian w wieloletniej prognozie finansowej oraz w wykazie przedsięwzięć.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. St. 5'.

1)

Wieloletnia Prognoza Finansowa

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Twardogórze
z dnia 29 września 2016 r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^x	z tego:														
		w tym:					w tym:									
		1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2					
Lp	1															
Formuła	[1.1]÷[1.2]															
2016	49 729 520,37	47 141 138,46	11 810 778,00	250 000,00	12 517 400,00	8 411 000,00	10 043 139,00	10 168 756,46	2 588 381,91	910 000,00	1 498 381,91					
2017	46 167 200,00	39 167 200,00	11 000 000,00	200 000,00	11 500 000,00	7 950 000,00	9 600 000,00	6 500 000,00	7 000 000,00	1 000 000,00	6 000 000,00					
2018	45 717 200,00	39 108 200,00	11 000 000,00	200 000,00	11 600 000,00	8 100 000,00	9 600 000,00	6 500 000,00	6 609 000,00	1 000 000,00	5 609 000,00					
2019	45 391 800,00	39 591 800,00	11 000 000,00	200 000,00	11 600 000,00	8 260 000,00	9 600 000,00	7 000 000,00	5 800 000,00	1 000 000,00	3 300 000,00					
2020	44 000 000,00	40 500 000,00	11 000 000,00	200 000,00	11 700 000,00	8 420 000,00	9 600 000,00	7 000 000,00	3 500 000,00	1 000 000,00	2 500 000,00					
2021	44 000 000,00	41 500 000,00	11 000 000,00	200 000,00	11 700 000,00	8 620 000,00	9 600 000,00	7 000 000,00	2 500 000,00	500 000,00	2 000 000,00					
2022	43 000 000,00	40 500 000,00	11 000 000,00	200 000,00	11 700 000,00	8 620 000,00	9 600 000,00	7 000 000,00	2 500 000,00	500 000,00	2 000 000,00					
2023	43 000 000,00	40 500 000,00	11 000 000,00	200 000,00	11 700 000,00	8 620 000,00	9 600 000,00	7 000 000,00	2 500 000,00	500 000,00	2 000 000,00					

1) Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

2) Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z póź. zm.) zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się także dla lat wykraczających poza minimalny (4 letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

3) W pozycji wykazuje się kwoty wszystkich podatków i opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	Przychody ^x budżetu	z tego:						w tym: na pokrycie deficytu ^x budżetu	
			Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	w tym:		Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy ^x	w tym:			Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu ⁵⁾ x
				na pokrycie deficytu ^x budżetu	4.1		4.2	4.2.1		
Lp	3	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	4.4	4.4.1
Formuła	[1]-[2]	[4.1] + [4.2] + [4.3] + [4.4]								
2016	-1 832 645,00	4 593 095,00	0,00	0,00	3 831 095,00	1 070 645,00	762 000,00	762 000,00	0,00	0,00
2017	2 819 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	2 672 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	2 396 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	2 400 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5) W pozycji wykazuje się w szczególności kwoty przychodów z tytułu prywatyzacji majątku oraz spłaty pożyczek udzielonych ze środków jednostki.

Wyszczególnienie	Rozchody x budżetu	Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych x	w tym łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych, wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	z tego:			Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu
				w tym:			
				kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy x	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy x	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń innych niż określone w art. 243 ustawy	
Lp	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3	5.2
Formuła	[5.1] + [5.2]		[5.1.1] + [5.1.1.2] + [5.1.1.3]				
2016	2 760 450,00	2 760 450,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	2 819 600,00	2 819 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	2 672 000,00	2 672 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	2 396 600,00	2 396 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	2 400 000,00	2 400 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

6) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz. 1199) oraz kwoty wykupu obligacji przychodowych.

Wyszczególnienie	Kwota długu [*]	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	Relacja zrównowazenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
			Różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁷⁾ a wydatkami bieżącymi pomniejszonymi ⁸⁾ o wydatki
Lp	6	7	8.1	8.2
Formuła			[1.1.] - [2.1]	(1.1) + (4.1) + (4.2) - ((2.1) + (2.2))
2016	11 288 200,00	0,00	6 671 955,09	10 503 050,09
2017	8 468 600,00	0,00	6 819 600,00	6 819 600,00
2018	5 796 600,00	0,00	6 413 000,00	6 413 000,00
2019	3 400 000,00	0,00	6 596 600,00	6 596 600,00
2020	1 000 000,00	0,00	6 800 000,00	6 800 000,00
2021	0,00	0,00	7 500 000,00	7 500 000,00
2022	0,00	0,00	6 500 000,00	6 500 000,00
2023	0,00	0,00	6 500 000,00	6 500 000,00

7) Skorygowanie o środki określone w przepisach dotyczy w szczególności powiększenia o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, zgodnie z art. 242 ustawy.

8) Pomniejszenie wydatków bieżących, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, dotyczy lat 2013-2015.

Wyszczególnienie	Przeznaczenie nadwyżki budżetowej 10)	w tym na:		Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych					Wydatki majątkowe w formie dotacji	
		Splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego 11)	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	z tego:		Wydatki inwestycyjne 12) kontynuowane		Nowe wydatki inwestycyjne 13)
						bieżące	majątkowe			
Lp	10	10.1	11.1	11.2	11.3	11.3.1	11.3.2	11.4	11.5	
Formuła					[11.3.1] + [11.3.2]					
2016	0,00	0,00	15 529 937,99	3 976 834,00	4 500 367,00	250 217,00	4 250 150,00	3 251 327,00	7 653 355,00	188 300,00
2017	2 819 600,00	2 667 200,00	14 100 000,00	3 400 000,00	9 816 226,00	159 932,00	9 656 294,00	0,00	0,00	0,00
2018	2 672 000,00	2 367 200,00	14 150 000,00	3 450 000,00	10 402 360,00	161 828,00	10 240 532,00	0,00	0,00	0,00
2019	2 396 600,00	2 091 800,00	14 150 000,00	3 500 000,00	8 495 262,00	159 820,00	8 335 442,00	0,00	0,00	0,00
2020	2 400 000,00	2 400 000,00	14 200 000,00	3 550 000,00	5 391 736,00	44 136,00	5 347 600,00	0,00	0,00	0,00
2021	1 000 000,00	1 000 000,00	14 250 000,00	3 550 000,00	2 347 376,00	50 120,00	2 297 256,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	14 250 000,00	3 550 000,00	150 183,00	58 268,00	91 915,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	14 250 000,00	3 550 000,00	146 928,00	69 320,00	77 608,00	0,00	0,00	0,00

10) Przeznaczenie nadwyżki budżetowej, inne niż splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.
11) W pozycji wykazuje się kwoty wydatków w ramach zadań własnych klasyfikowanych w dziale 750- Administracja publiczna w rozdziałach właściwych dla organów i urzędów jednostki samorządu terytorialnego (rozdziały od 75017 do 75023).

12) W pozycji wykazuje się wartość inwestycji rozpoczętych co najmniej w poprzednim roku budżetowym, którego dotyczy kolumna.

13) W pozycji wykazuje się wartość nowych inwestycji, które planuje się rozpocząć w roku, którego dotyczy kolumna.

Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy									
Wyszczególnienie	w tym:			w tym:			w tym:		
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania ¹⁴⁾	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
Lp	12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.2	12.2.1	12.2.1.1	12.3	12.3.1	12.3.2
Formuła									
2016	68 276,00	68 276,00	68 276,00	359 258,00	359 258,00	359 258,00	89 250,00	68 276,00	68 276,00
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

14) W pozycji 12.1.1.1, 12.2.1.1, 12.3.2, 12.4.2., 12.5.1, 12.6.1, 12.7.1 oraz 12.8.1. wykazuje się wyłącznie kwoty wynikające z umów na realizację programu, projektu lub zadania zawartych na dzień uchwalenia prognozy, a nieplanowanych do zawarcia w okresie prognozy.

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ¹⁵⁾	w tym:	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:
		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania							
Lp	12.4	12.4.1	12.4.2	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1	
Formuła										
2016	0,00	0,00	0,00	20 974,00	20 974,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

15) Przez program, projekt lub zadanie finansowane w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, należy rozumieć także taki program, projekt lub zadanie przynoszące dochód, dla których poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala się po odliczeniu zdyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania.

Wyszczególnienie	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnym zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku								
	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstających w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania, do których w całości lub częściowo należą zobowiązania w których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształconych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	13.2 Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.)	13.3 Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	13.4 Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	13.5 Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	13.6 Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	13.7 Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej
Lp	12.8	12.8.1	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	
Formuła									
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wykaz przedsięwzięć do WPF

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Twardogórze
z dnia 29 września 2016 r.

kwoty w
zł

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2016	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020
			od	do						
1	Wydatki na przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				42 999 593,00	4 500 367,00	9 816 226,00	10 402 360,00	8 495 262,00	5 391 736,00
1.a	- wydatki bieżące				993 641,00	250 217,00	159 932,00	161 828,00	159 820,00	44 136,00
1.b	- wydatki majątkowe				42 005 952,00	4 250 150,00	9 656 294,00	10 240 532,00	8 335 442,00	5 347 600,00
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.), z tego:				89 250,00	89 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1	- wydatki bieżące				89 250,00	89 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.1	Fundusz Spójności - Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Twardogóra	Gmina Twardogóra	2016	2016	89 250,00	89 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2),z tego				42 910 343,00	4 411 117,00	9 816 226,00	10 402 360,00	8 495 262,00	5 391 736,00
1.3.1	- wydatki bieżące				904 391,00	160 967,00	159 932,00	161 828,00	159 820,00	44 136,00
1.3.1.1	Gospodarka przestrzenna - Opracowania z zakresu gospodarki przestrzennej (w tym .m.in. : DWZIZT, studium, MPZP)	Gmina Twardogóra	2016	2019	496 955,00	126 955,00	125 000,00	125 000,00	120 000,00	0,00
1.3.1.2	Rekultywacja obszarów wiejskich - Dolnośląski Projekt Rekultywacyjny	Gmina Twardogóra	2015	2023	407 436,00	34 012,00	34 932,00	36 828,00	39 820,00	44 136,00

Limit 2021	Limit 2022	Limit 2023	Limit zobowiązań
2 347 376,00	150 183,00	146 928,00	42 885 943,00
50 120,00	58 268,00	69 320,00	953 641,00
2 297 256,00	91 915,00	77 608,00	41 932 302,00
0,00	0,00	0,00	89 250,00

0,00	0,00	0,00	89 250,00
0,00	0,00	0,00	89 250,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
2 347 376,00	150 183,00	146 928,00	42 796 693,00
50 120,00	58 268,00	69 320,00	864 391,00
0,00	0,00	0,00	496 955,00
50 120,00	58 268,00	69 320,00	367 436,00

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2016	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020
			od	do						
1.3.2	- wydatki majątkowe				42 005 952,00	4 250 150,00	9 656 294,00	10 240 532,00	8 335 442,00	5 347 600,00
1.3.2.1	Infrastruktura drogowa - Przebudowa drogi nr 448 w m. Chetstówek	Gmina Twardogóra	2014	2020	3 069 495,00	69 495,00	500 000,00	500 000,00	2 000 000,00	0,00
1.3.2.2	Infrastruktura drogowa - Przebudowa dróg gminnych, w tym m.in.: dróg dojazdowych do gruntów rolnych	Gmina Twardogóra	2015	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.3	Infrastruktura drogowa - Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej 120304D w miejscowości Sosnowka	Gmina Twardogóra	2016	2017	723 000,00	17 500,00	705 500,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.4	Infrastruktura drogowa - Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (u. Twardogóra), drogi powiatowej nr 1490 D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 107926 D (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz	Gmina Twardogóra	2015	2018	3 000 000,00	688 532,00	1 463 900,00	847 568,00	0,00	0,00
1.3.2.5	Infrastruktura drogowa - Rozbudowa drogi gminnej Sądzyce - Dąbrowa wraz z przebudową skrzyżowań z drogami powiatowymi nr 1470D i 1480D	Gmina Twardogóra	2016	2019	3 700 000,00	55 000,00	1 500 000,00	1 440 000,00	705 000,00	0,00
1.3.2.6	Infrastruktura drogowa - Ścieżka pieszo - rowerowa Domasławice - Goszcz	Gmina Twardogóra	2016	2018	355 000,00	0,00	35 000,00	320 000,00	0,00	0,00
1.3.2.7	Infrastruktura mieszkaniowa - Dokumentacja projektowa budynku wielorodzinnego przy ul. H. Sienkiewicza	Gmina Twardogóra	2015	2020	934 500,00	34 500,00	150 000,00	150 000,00	300 000,00	300 000,00
1.3.2.8	Infrastruktura sportowa - Budowa krytej pływalni przy ul. Wrocławskiej w Twardobórze w ramach programu "Dolnośląski Delfinek"	Gmina Twardogóra	2016	2018	5 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00
1.3.2.9	Infrastruktura sportowa - Przebudowa boiska piłkarskiego w Goszczu wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym	Gmina Twardogóra	2015	2019	1 330 000,00	22 300,00	307 700,00	500 000,00	500 000,00	0,00
1.3.2.10	Infrastruktura sportowa - Przebudowa boiska piłkarskiego w Grabownie Wielkiej wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym	Gmina Twardogóra	2015	2019	1 330 000,00	0,00	330 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00

Limit 2021	Limit 2022	Limit 2023	Limit zobowiązań
2 297 256,00	91 915,00	77 608,00	41 932 302,00
0,00	0,00	0,00	3 069 495,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	707 000,00
0,00	0,00	0,00	3 000 000,00
0,00	0,00	0,00	3 700 000,00
0,00	0,00	0,00	355 000,00
0,00	0,00	0,00	934 500,00
0,00	0,00	0,00	5 000 000,00
0,00	0,00	0,00	1 330 000,00
0,00	0,00	0,00	1 330 000,00

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2016	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020
			od	do						
1.3.2.11	Infrastruktura drogowa - Budowa drogi wojewódzkiej nr 448 w miejscowości Goszcz - korekta łuku	Gmina Twardogóra	2016	2017	500 000,00	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.12	Kanalizacja - Budowa kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra - opracowanie dokumentacji	Gmina Twardogóra	2016	2017	324 500,00	91 500,00	233 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.13	Kanalizacja - Budowa kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra obejmującej sołectwa: Grabowo Małe, Olszówka, Nowa Wieś Goszczańska, Domasławice, Łazisko i Drągów	Gmina Twardogóra	2011	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.14	Kanalizacja - Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich	Gmina Twardogóra	2015	2018	3 125 000,00	1 435 000,00	800 000,00	890 000,00	0,00	0,00
1.3.2.15	Rekultywacja obszarów wiejskich - Dolnośląski Projekt Rekultywacyjny	Gmina Twardogóra	2015	2023	2 553 807,00	71 323,00	138 194,00	242 964,00	95 442,00	92 600,00
1.3.2.16	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Adaptacja budynku stacja PKP w Twardogórze	Gmina Twardogóra	2016	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.17	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Rewitalizacja budynków przy ulicy Ratuszowej w Twardogórze	Gmina Twardogóra	2016	2020	800 000,00	0,00	200 000,00	100 000,00	300 000,00	200 000,00
1.3.2.18	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Rozbudowa, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania byłego dworca PKP w Twardogórze wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Twardogóra	2016	2020	6 650 000,00	745 000,00	500 000,00	1 100 000,00	1 500 000,00	2 805 000,00
1.3.2.19	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku na świetlicę środowiskowa w Domasławicach	TWARDOGÓRA	2016	2018	483 000,00	0,00	33 000,00	450 000,00	0,00	0,00
1.3.2.20	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Restauracja zespołu pałacowego w Goszczu - zagospodarowanie parku	Gmina Twardogóra	2014	2019	1 500 000,00	10 000,00	100 000,00	300 000,00	1 090 000,00	0,00
1.3.2.21	Rewitalizacja obszarów wiejskich - Restauracja zespołu pałacowego w Goszczu - remont dachów i elewacji	Gmina Twardogóra	2014	2021	6 567 650,00	10 000,00	100 000,00	900 000,00	1 345 000,00	1 950 000,00
1.3.2.22	Wodociągi - Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Twardogóra	Gmina Twardogóra	2016	2017	60 000,00	0,00	60 000,00	0,00	0,00	0,00

Limit 2021	Limit 2022	Limit 2023	Limit zobowiązań
0,00	0,00	0,00	500 000,00
0,00	0,00	0,00	324 500,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	3 125 000,00
92 256,00	91 915,00	77 608,00	2 553 807,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	800 000,00
0,00	0,00	0,00	6 650 000,00
0,00	0,00	0,00	483 000,00
0,00	0,00	0,00	1 500 000,00
2 205 000,00	0,00	0,00	6 510 000,00
0,00	0,00	0,00	60 000,00

UZASADNIENIE ZMIAN

1. W zakresie dochodów ogółem zmniejszono ich kwotę o 81.175,45 w zakresie dochodów bieżących i majątkowych.

1.1. W zakresie dochodów bieżących zwiększono ich kwotę o 221.474,64 w tym:

- a) zwiększono plan dochodów w rozdziale 85415 § 2040 o kwotę 4.151,- z tytułu środków na dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2016 r. „Wyprawka szkolna”;
- b) zgodnie z umową dotacji nr 146/D/OZ/WR/2016 z 07.09.2016r. zawartą z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zmniejszono dochody w rozdziale 90002 § 2460 o kwotę 10.943,- zł, z przeznaczaniem na realizację projektu o nazwie „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Twardogóra” - zmniejszenie dotacji celowej wynika z podpisanej umowy po przeprowadzeniu całości realizacji zadania..
- c) na podstawie porozumienia Nr II/551/P/15095/2020?DWP/16 zawartego z Ministrem Rozwoju w Warszawie w sprawie przekazania dotacji celowej na realizację zadania: „Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Twardogóra”, zwiększono dochody w rozdziale 15095 § 2020 w wysokości 11.500,-zł;
- d) w rozdziale 75412 zwiększa się dochody § 0960 jako darowizna na zakup samochodu pożarniczego dla OSP Grabowno Wielkiego o kwotę 5.000,-
- e) zgodnie z umową nr DOWW-O/170/2016 z 14.09.2016r. zawartą z Województwem Dolnośląskim we Wrocławiu zwiększono dochody w rozdziale 85154 § 2710 o kwotę 30.000,- zł, z przeznaczaniem na realizację projektu o nazwie „Roboty remontowe w budynku świetlicy wiejskiej we wsi Łazisko”;
- f) na podstawie zawiadomienia Wojewody Dolnośląskiego Nr FB-BP.3111.205.2016.A z 23.08.2016 zwiększono dochody w rozdziale 75814 w § 2030 o kwotę 44.466,64 zł tytułu zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2015r.;
- g) zgodnie z umową wykonawczą dotyczącą powierzenia zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków zawarta w dniu 4 stycznia 2016 r. z Zakładem Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zwiększa się dochody w rozdziale 90017 § 0750 o kwotę 83.300,- zł.
- h) w rozdziale 90002 zwiększono dochody o kwotę 144.000,- w następujących pozycjach: § 0490 zwiększono o kwotę 150.000,- z tytułu opłat za zagospodarowanie odpadów od mieszkańców, § 0690 zwiększono o kwotę 5.000,- z tytułu kosztów upomnień, § 0910 zwiększono o kwotę 5.000,- z tytułu odsetek, § 0970 zmniejszono o kwotę 6.000,- z tytułu dochodów z zagospodarowania.
- i) w rozdziale 90017 zmniejszono dochody o kwotę 100.000,- w § 2370 jako niewpłacone środki obrotowe po likwidacji zakładu budżetowego.

1.2. W zakresie dochodów majątkowych zmniejszono ich kwotę o 302.650,09 w tym:

- a) zmniejszono dochody w rozdziale 60013 § 6630 o kwotę 347.568,- zł. zgodnie z aneksem nr 1 do porozumienia nr DSDiK/69/2016 z dnia 25.05.2016r. oraz wnioskiem z dnia 4 sierpnia 2016r. realizacja zakresu wynikającego z zawartej umowy o dofinansowanie zadania „Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (ul. Twardogórska), drogi powiatowej nr 1490D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 101926 (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz” zostaje przesunięta na rok 2017;

- b) na podstawie zawiadomienia Wojewody Dolnośląskiego Nr FB-BP.3111.205.2016.A z 23.08.2016 zwiększono dochody w rozdziale 75814 w § 6330 o kwotę 34.917,91 zł z tytułu zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2015 r.;
- c) w rozdziale 75412 zwiększa się dochody o kwotę 10.000,- jako środki pochodzące ze sprzedaży zlikwidowanego samochodu;
2. W zakresie wydatków ogółem zmniejszono ich kwotę o 81.175,45 w zakresie wydatków bieżących i majątkowych:
- 2.1. W zakresie wydatków bieżących zwiększono ich kwotę o 282.392,55 zł, w tym m.in.:
- 1) zwiększono plan w rozdziale 85415 o kwotę 4.151,- z tytułu środków na dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2016 r. „Wyprawka szkolna”;
 - 2) zgodnie z umową dotacji nr 146/D/OZ/WR/2016 z 07.09.2016r. zawartą z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zmniejszono rozdział 90002 o kwotę 10.943,- zł w zakresie zadania „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Twardogóra”;
 - 3) na podstawie porozumienia Nr II/551/P/15095/2020/DWP/16 zawartego z Ministrem Rozwoju w Warszawie w sprawie przekazania dotacji celowej na realizację zadania: „Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Twardogóra” zwiększono rozdział 15095 o kwotę w wysokości 15.500,-zł;
 - 4) w rozdziale 70001 zmniejsza się § 2410 o kwotę 50.000,- w pozycji dotyczącej wyposażenia w pierwsze środki obrotowego nowopowstałego zakładu budżetowego.;
 - 5) w rozdziale 75818 zwiększono w pozycji „Rezerwa ogólna budżetu” o kwotę 21.384,55 zł;
 - 6) w rozdziale 85154 zwiększono § 4270 o kwotę 64.000,- z przeznaczeniem na zadanie „Remonty świetlic środowiskowych na terenie gminy”;
 - 7) w rozdziale 90002 zwiększono w § 4300 o kwotę 233.300,- z przeznaczeniem na: „Nowy system gospodarki odpadami”;
 - 8) w zakresie funduszu sołeckich:
 - a) „Fundusz sołecki – Chelstówek” w rozdziale 90004 zmniejszono o kwotę 1.000,- natomiast zwiększono w rozdziale 92195 o tą samą kwotę;
 - b) „Fundusz sołecki – Gola Wielka ” w rozdziale 90004 zmniejszono o kwotę 400,- natomiast zwiększono rozdział 92195 o tą samą kwotę;
 - c) „Fundusz sołecki – Grabowno Małe ” w rozdziale 90095 zwiększono o kwotę 5.000,-
 - d) „Fundusz sołecki – Nowa Wieś Goszczańska ” rozdział 90095 zmniejszono o kwotę 650,- natomiast zwiększono w rozdział 92195 o tę samą kwotę.
- 2.2. W zakresie wydatków bieżących z tytułu poręczeń i gwarancji – udzielono poręczenia w wysokości 123.000,- Zakładowi Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. z siedzibą w Twardogórze na realizację przedsięwzięcia pn.: „Renowacja odcinków sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Waryńskiego w Twardogórze” na lata 2017 – 2019, przy czym w roku 2017 do kwoty 15.375,- w roku 2018 do kwoty 61.500,- oraz w 2019 roku do kwoty 46.125,-.
- 2.3. W zakresie wydatków majątkowych zmniejszono ich kwotę o 363.568,- w następujących pozycjach:
- 1) zgodnie z aneksem nr 1 do porozumienia nr DSDiK/69/2016 z dnia 25.05.2016r. oraz wnioskiem z dnia 4 sierpnia 2016r. realizacja zakresu wynikającego z zawartej umowy o dofinansowanie zadania „Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (ul. Twardogórska), drogi powiatowej nr 1490D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 101926

- (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz” zostaje przesunięta na rok 2017. W związku z powyższym zmniejszono rozdział 60013 o kwotę 347.568,- zł;
- 2) rozdział 01010 zwiększono o kwotę 215.000,- w następujących pozycjach: „Budowa przyłączy kanalizacyjnych na terenach wiejskich” zwiększa się o kwotę 150.000,-zł ; „Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich” zwiększa się o kwotę 65.000,-
 - 3) w rozdziale 60016 zmniejszono § 6050 o kwotę 245.000,- w pozycji „Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 120304D w miejscowości Sosnówka” w związku z podpisaną umową o dofinansowanie zadania ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w wysokości 399.590,- zł zadanie będzie realizowane w 2017 roku;
 - 4) w rozdziale 75412 zwiększono wydatki o kwotę 113.000,- w pozycji „Zakup samochodu ratowniczo gaśniczego dla OSP”
 - 5) w rozdziale 75818 zmniejszono o kwotę 1.154,- w pozycję „Rezerwa celowa-dofinansowanie realizowanych zadań inwestycyjnych w ramach środków funduszu sołeckiego”;
 - 6) w rozdziale 80110 zmniejszono o kwotę 30.000,- pozycję „Przebudowa dachu w budynku Gimnazjum i Szkoły Podstawowej Nr 2 w Twardogórze”;
 - 7) w rozdziale 85121 zwiększono o kwotę 30.000,- pozycji „Przebudowa dachu (wymiana dachówki) na budynku SZP ZOZ w Twardogórze”;
 - 8) w rozdziale 90001 zmniejszono o kwotę 14.000,- pozycję „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra”;
 - 9) w rozdziale 92116 zmniejszono o kwotę 46.000,- pozycję „Przebudowa budynku Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Twardogóra”
 - 10) w rozdziale 92601 zmniejszono o kwotę 34.000,- pozycję „Budowa boiska piłkarskiego w Grabownie Wielkim wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym”. Zadanie zostało przeniesione na 2017 rok.
 - 11) w zakresie funduszu sołeckich:
 - a) „Fundusz sołecki – Grabowno Małe ” rozdział 90095 zwiększono o kwotę 1.500,-; natomiast zmniejszono rozdział 92605 o kwotę 6.500,-;
 - b) „Fundusz sołecki –Dąbrowa ” zwiększono rozdział 90095 o kwotę 1.154,- ze środków rezerwy celowej jako „Dopłata do zadań inwestycyjnych w ramach środków funduszu sołeckiego – sołectwo Dąbrowa”;

3. Przychody – nie dokonano żadnych zmian.

4. Obsługa długu – nie dokonano żadnych zmian.

5. Przychody nie zwiększające długu pozostają na niezmiennym poziomie.

6. W zakresie prognozy kwoty długu nie dokonano żadnych zmian.

7. Rozchody budżetu – nie dokonano żadnych zmian.

8. Wynik budżetu – nie dokonano żadnych zmian.

9. W zakresie załącznika Nr 2 dotyczącego przedsięwzięć realizowanych w latach 2016-2023 nie dokonano następujących zmian:

9.1 w zakresie wydatków na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust.1 pkt. 2 i 3

a) w zakresie wydatków bieżących:- nie dokonano żadnych zmian

b) w zakresie zadań majątkowych:- nie dokonano żadnych zmian

9.2 w zakresie wydatków pozostałych

a) w zakresie wydatków bieżących:

- wprowadzono zadanie „*Gospodarka przestrzenna – Opracowania za zakresu gospodarki przestrzennej*” na lata 2016-2019 z łącznym limitem wynoszącym 496.959,- przy czym limit roku 2016 wynosi 126.959,-, limit roku 2017 wynosi 125.00,-, limit roku 2018 wynosi 125.000,- oraz limit w 2019 roku wynosi 120.000,-

b) w zakresie zadań majątkowych:

- „*Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej 12034D w miejscowości Sosnówka*” zwiększono o kwotę 16.000,- przy czym limit 2016 roku zmniejszono o kwotę 245.000,- natomiast zwiększono limit 2017 o kwotę 261.000,-

- „*Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 448 (ul. Twardogórska), drogi powiatowej nr 1490D (ul. Sycowska) i drogi gminnej nr 101926 (ul. Rynek) w miejscowości Goszcz*” zwiększono łączne nakłady do kwoty 3.000.00,-, przy czym limit 2016 roku zmniejszono o kwotę 347.568,- natomiast zwiększono limit 2018 o kwotę 847.568,-

- dla zadania „*Infrastruktura sportowa – Przebudowa boiska piłkarskiego w Grabownie Wielkim wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym*” zmniejszono limit 2016 roku o kwotę 34.000,- natomiast zwiększono limit roku 2017 o tą samą kwotę;

- dla zadania „*Kanalizacja – Budowa kanalizacji sanitarnej dla części gminy Twardogóra*” zmniejszono łączne nakłady oraz limity lata 2016-2018 – zadanie zostanie zakończone w 2016 roku,

- dla zadania „*Kanalizacja – Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich*” zwiększono limit roku 2016 o kwotę 65.000,- natomiast zmniejszono limit roku 2018 o tą samą kwotę.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Witold Szydelko

**UCHWAŁA NR 2016
RADY MIEJSKIEJ W TWARDOGÓRZE
z dnia 2016 r.**

w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 - 2020.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz. 446) oraz art. 17 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016, poz. 672, 903, 1250 i 1427), **uchwała się, co następuje:**

- § 1. Uchwała się Program ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Twardogóra.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady Miejskiej
Witold Szydelko**

Sporządził: *Xenia Andrusiewicz*

RADCA PRAWNY

Sprawdził pod względem prawnym: *Beata Brskowska*

Beata Brskowska
nr upr. 1489

Zatwierdził: *Ryszard Gąsior*
Zastępca Burmistrza

Ryszard Gąsior
Zastępca Burmistrza

UZASADNIENIE

Obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska wynika z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2016, poz. 672 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 w/w ustawy *Prawo ochrony środowiska* organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające następujące wymagania: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Gminne programy ochrony środowiska, zgodnie z art. 18 w/w ustawy podlegają uchwaleniu przez Radę Miejską.

Z uwagi na powyższe w styczniu 2016 roku został opracowany projekt Programu ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 – 2020.

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) przystąpiono również do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania dla przedmiotowego programu. W tym celu niezbędnym było opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 – 2020. O określenie zakresu prognozy wystąpiono pismem z dnia 09 maja 2016 r. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu (RDOŚ) i Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu (DPWIS).

Po opracowaniu prognozy pismem z dnia 09 maja 2016 r. przedmiotowy Program wraz z prognozą przekazano do zaopiniowania do RDOŚ i DPWIS.

Zgodnie z art. 30 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra zapewnił mieszkańcom udział w tworzeniu przedmiotowego opracowania poprzez poddanie go konsultacjom społecznym. W Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Twardogóra oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy Twardogóra zostało opublikowane zawiadomienie z dnia 16 maja 2016 r. znak: GNO.6220.2.2016.KA.5 o możliwości zapoznania się z treścią dokumentu. We wskazanym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

Program wraz z prognozą został zaopiniowany pozytywnie: w miesiącu maj 2016 r. przez DPWIS, a w miesiącu czerwiec 2016 r. przez RDOŚ.

Po wprowadzeniu niewielkich poprawek do Programu oraz uaktualnieniu w prognozie – z godnie z sugestią RDOŚ – podstawy prawnej, w czerwcu 2016 r. sporządzono ostateczną wersję projektu Programu ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 – 2020.

Zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska* projekt programu został przekazany w dniu 15 września 2016 r. do zaopiniowania przez organ wykonawczy Powiatu.

Z uwagi na powyższe uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Gminy Twardogóra na lata 2016 - 2020 jest zasadne.

Z up. BURMISTRZA
Ryszard Gańsior
Zastępca Burmistrza

IMECONSULTING

INVESTMENT MANAGEMENT ENVIRONMENT
CONSULTING

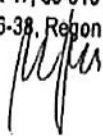
ul. Warsztatowa 47 55-010 Biestrzyków
e-mail: biuro@imeconsulting.com.pl

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TWARDOGÓRA NA LATA 2016-2020

ZESPÓŁ AUTORSKI
pod kierunkiem
dr inż. Marii Stanisławskiej

ZAMAWIAJĄCY
Gmina Twardogóra
ul. Ratuszowa 14
56-416 Twardogóra

IME Consulting
Stanisławska Maria
ul. Warsztatowa 47, 55-010 Biestrzyków
NIP 929-135-76-38, Regon 932939230

Twardogóra, czerwiec 2016

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP. PODSTAWA I ZAKRES OPRACOWANIA	4
II. STRESZCZENIE OPRACOWANIA.....	6
III. DOKUMENTY STRATEGICZNE - OPRACOWANIA	8
3.1. Polityka ekologiczna Polski	8
3.2. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego.....	9
3.3. Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej	10
3.4. Wojewódzki plan gospodarki odpadami	11
3.4.1. Zasady ogólne. Cele.	11
3.4.2. Regiony odpadowe.	12
3.5. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleśnickiego.....	13
IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY TWARDOGÓRA	13
4.1. Położenie geograficzne i administracyjne.	13
4.2. Warunki klimatyczne	16
4.3. Demografia gminy i procesy społeczne	16
4.3.1. Procesy demograficzne w latach 1970-2002	16
4.3.2. Stany ludności w ostatnim dziesięcioleciu.....	17
4.4. Sektor usługowo-wytwórczy.....	19
4.5. Rolnictwo	20
V. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY TWARDOGÓRA.....	21
5.1. Fizjografia i rzeźba terenu.....	21
5.2. Budowa geologiczna	22
5.3. Gleby	22
5.4. Surowce naturalne.....	24
5.4.1. Kruszywa naturalne	24
5.4.2. Surowce ilaste ceramiki budowlanej	25
5.4.3. Złoża gazu ziemnego	26
5.5. Hydrografia	26
5.5.1. Wody podziemne	27
5.5.2. Wody powierzchniowe	28
5.6. Stan powietrza atmosferycznego	30
5.6.1. Plan gospodarki niskoemisyjnej.....	33

5.7. Lasy	34
5.8. Gospodarka wodno-ściekowa.....	36
5.8.1. Wodociągi	36
5.8.2. Oczyszczanie ścieków.....	38
5.8.3 Sieć kanalizacyjna.....	41
5.8.4. Infrastruktura gazownicza	43
5.9. Gospodarka odpadami.....	43
5.9.1. System odbioru odpadów komunalnych.	43
5.9.2. Obiekty gospodarowania odpadami.....	46
5.9.3. Region odpadowy.	46
5.9.4. Materiały zawierające azbest.	46
5.10. Obszary prawnie chronione.....	47
5.10.1. Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”	48
5.10.2. Rezerwat „Torfowisko koło Grabowna Wielkiego”	48
5.10.3. Rezerwat „Gola”	49
5.10.4. Użytek ekologiczny – “Leśne stawki k. Goszcza”	49
5.10.5. Obszary sieci NATURA 2000.....	49
5.10.6. Obiekty prawnie chronione - Pomniki przyrody.....	51
5.10.7. Flora i fauna.	51
5.11. Wycinka drzew i krzewów.....	52
5.12. Klimat akustyczny	53
VI. OCENA STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY TWARDOGÓRA.....	54
VII. ANALIZA SWOT DLA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	58
VIII. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	59
IX. ZADANIA I ICH FINANSOWANIE.....	62
X. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	68
10.1. Zadania inwestycyjne Gminy.	68
10.2. Działania administracyjne Gminy.....	68
10.3. Działania informacyjnych i edukacyjne.....	70
XI. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU. RAPORTOWANIE.....	71
XII. KOORDYNACJA REALIZACJI PROGRAMU.....	72
XIII. WYKAZ SKRÓTÓW	73
XIV. ZAŁĄCZNIKI	73
XV. SPIS TABEL	73

XVI. SPIS RYCIN 74**I. WSTĘP. PODSTAWA I ZAKRES OPRACOWANIA**

Program ochrony środowiska to opracowanie wskazane w ustawie dla realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Podstawą prawną wykonania Programu są zapisy art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska – (tekst jednolity z dnia 19 kwietnia 2016 r. - Dz.U. z 2016 r. poz. 672 - ze zmianami), zgodnie z którym Burmistrz w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminny program ochrony środowiska.

Realizacja nowych dokumentów pod nazwą program ochrony środowiska (zamiast aktualizacji dotychczasowych) wynika z zapisów art.14 Ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw z dnia 11 lipca 2014r. (Dz.U. z 2014r. poz. 1101) w brzmieniu:

Art. 14 ust. 1. Programy ochrony środowiska uchwalone w celu realizacji Polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują ważność na czas, na jaki zostały uchwalone, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2016r.

Dotychczasowy „Program ochrony środowiska dla gminy Twardogóra” powstał w roku 2004 tj. w okresie nakreślonym w pierwotnej wersji ustawy, czyli – pomimo braku pośrednich aktualizacji – także obecnie podlega pod wyżej cytowany przepis.

Ponadto jest on obecnie w bardzo dużej części nieaktualny zarówno po stronie diagnostycznej, jak i strategicznej. Wynika to przede wszystkim z licznych zmian w szeroko pojętej krajowej i unijnej polityce ekologicznej oraz z dynamiki zmian w sektorze społeczno-gospodarczym.

Przy realizacji obecnego dokumentu uwzględniono sugestie i wskazówki płynące z opublikowanych w październiku 2015r. przez Ministerstwo Środowiska „Wytucznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Wg zapisów tych „Wytucznych...” w Programie należało dokonać oceny stanu środowiska na terenie danego samorządu z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza,
2. zagrożenia hałasem,
3. pola elektromagnetyczne,
4. gospodarowanie wodami,
5. gospodarka wodno-ściekowa,
6. zasoby geologiczne,
7. gleby,
8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
9. zasoby przyrodnicze,
10. zagrożenia poważnymi awariami.

W „Programie ochrony środowiska dla gminy Twardogóra” zawarto inwentaryzację obecnego stanu środowiska w gminie, określono zadania zmierzające do jego poprawy oraz możliwości ich finansowania.

Ocena stanu środowiska została uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania „Programu ochrony środowiska”. Dla wszystkich obszarów interwencji łącznie wskazano także zagadnienia horyzontalne takie jak działania edukacyjne oraz monitorowanie.

Dokumentację podzielono na następujące działy główne:

- Wstęp.
- Charakterystyka terenu gminy.
- Stan środowiska w gminie z podziałem na obszary interwencji
- Ocena stanu środowiska
- Cele główne i szczegółowe ustalone w ramach programu ochrony środowiska
- Zadania wyznaczone do realizacji poszczególnych celów
- Źródła finansowania działań
- System organizacyjny realizacji i monitorowania Programu.

Program ochrony środowiska jest dokumentem aktywnym, który podlegać będzie sukcesywnym analizom i uzupełnieniom w kolejnych latach, jednak tylko w zakresie zadań nie objętych jednoznacznie obowiązkami wynikającymi z przepisów prawa.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska opracowanie to podlega oficjalnej weryfikacji i kontroli realizacji przedstawianych zamierzeń w okresach dwuletnich, w formie raportów. Zakłada się jednak, że Wydziały i Komórki merytoryczne Urzędu, poprzez które Burmistrz wykonywać będzie zadania określone w programie – na bieżąco w formie roboczej wprowadzać będzie poprawki i modyfikacje, aby w fazie podsumowania sprawnie przeprowadzić niezbędne korekty.

„Program ochrony środowiska dla gminy Twardogóra” przed przyjęciem go do realizacji podlega, zgodnie z ustawą, opiniowaniu przez Zarząd Powiatu Oleśnickiego.

Dokument został sformułowany w taki sposób, aby można było poznać stan środowiska na terenie gminy w poszczególnych komponentach i uzmysłowić sobie wagę wyzwań na przyszłość oraz przygotować się do realizacji poszczególnych, niezbędnych działań.

Dla uporządkowania całej sfery zagadnień inwestycyjnych i organizacyjnych w dokumencie przedstawiono zbiorczą matrycę celów w poszczególnych obszarach interwencji oraz harmonogram realizacji szczegółowych, zidentyfikowanych celów i zamierzeń.

Istotny dla właściwego postrzegania niniejszego dokumentu jest fakt, iż zgodnie z kompetencjami i stosownymi zapisami prawa rola struktur gminnych w poprawie lokalnego stanu środowiska ogranicza się do następujących elementów o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym:

- Budowa i bieżące utrzymanie systemów zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych.
- Utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych Budowa i remonty gminnych dróg, ulic, mostów, placów.
- Wprowadzanie zadrzewień i zarządzanie zielenią gminną.
- Organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi.
- Administrowanie, nadzór i kontrola nad wszystkimi typami emisji będącymi wynikiem działalności osób fizycznych – mieszkańców gminy lub posiadaczy nieruchomości na obszarze gminy.

- Wydawanie decyzji administracyjnych z zakresu usuwania zieleni (drzew i krzewów), nielegalnego składowania lub magazynowania odpadów
- Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji.
- Wspieranie (merytoryczne, organizacyjne, finansowe) inicjatyw innych jednostek i osób fizycznych na rzecz ochrony środowiska.
- Aktywny udział w edukacji ekologicznej społeczeństwa.

II. STRESZCZENIE OPRACOWANIA

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Twardogóra jest opracowywany zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (art. 14 – 18). Zgodnie z tym prawem, uwzględniając: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych i środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe, Burmistrz Miasta i Gminy Twardogóra jest zobowiązany przygotować Program Ochrony Środowiska.

W prezentowanym dokumencie dokonano porównania głównych celów strategicznych określonych w dokumentach kierunkowych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, podkreślając zgodność dokumentów w zasadniczych celach strategicznych i określanych kierunkach.

Zadaniem Programu jest analiza aktualnej sytuacji związanej z całym stanem środowiska w gminie. W Programie dokonano analizy czynników, które wpływają na sytuację stanu zanieczyszczenia środowiska. Podano w nim krótką charakterystykę geograficzno-fizyczną gminy. Podano uwarunkowania demograficzne i gospodarcze dla regionu. Krótko scharakteryzowano działalność produkcyjną. Na podstawie możliwych, dostępnych danych pozyskanych m.in. z raportów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, informatorów i publikatorów Urzędu Marszałkowskiego, Głównego Urzędu Statystycznego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Urzędu Miasta i Gminy, scharakteryzowano wszystkie komponenty środowiska, podając ich ewentualne obciążenia emisyjne. Następnie na podstawie dostępnych badań i wyników pomiarów dokonano oceny stanu środowiska naturalnego w gminie, analizując jego poszczególne komponenty, czyli wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, hałas, przyrodę, powierzchnię ziemi, gospodarkę leśną i odpady.

Ze względu na fakt, iż dla części w/w zagadnień władze gminy opracowały bardzo szczegółowe opracowania branżowe (plan gospodarki niskoemisyjnej, koncepcja kanalizacji obszarów poza Aglomeracją, plan usuwania wyrobów zawierających azbest) w Programie przywołano tylko główne konkluzje z nich płynące. W przypadku gospodarki odpadami komunalnymi większość zdarzeń i zasad objęta jest stosownymi regulacjami prawa miejscowego, które precyzyjnie kwestie te opisują.

Stan środowiska na obszarze gminy Twardogóra na tle zgromadzonych informacji i wskaźników należy ocenić za wysoce zadawalający z tendencją do stałej poprawy, co jest wynikiem licznych działań i inwestycji dokonanych w ostatnim dziesięcioleciu oraz skonkretyzowanych planów na najbliższy okres.

Bardzo dużej metamorfozie uległ system gospodarowania odpadami komunalnymi, który po pierwsze obejmuje wszystkich wytwórców. Po drugie realizowany jest w oparciu o instalacje i obiekty wykonane w najwyższych obecnie standardach zlokalizowane w ramach tzw. regionów odpadowych. Sercem tego systemu są Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), gdzie zasadą podstawową jest maksymalizacja odzysku i recyklingu. W wyniku utworzenia Regionów Odpadowych w

ramach uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego rację bytu straciły lokalne składowiska odpadów, w tym obiekt w Grabownie Wielkim. Jest on obecnie w pełni przygotowany do procesu rekultywacji.

Kolejnym obszarem, w którym Gmina Twardogóra dokonała skoku cywilizacyjnego (w relacji do roku 2004) to gospodarka ściekami komunalnymi. Po realizacji do 2015r. wszystkich zadań związanych ze skanalizowaniem aglomeracji Twardogóra i modernizacją oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w mieście – samorząd wypełnił wszelkie zobowiązania płynące z dyrektywy ściekowej. Władze nie poprzestają jednak na tym i w najbliższych latach planują zrealizować ambitny projekt skanalizowania pozostałej części gminy tj. miejscowości położonych poza aglomeracją. Wszystkie te działania w sposób bezpośredni przekładają się na systematyczną poprawę stanu wód powierzchniowych, w tym zlewni rzek Widawa i Barycz (chroniona w sposób szczególny ze względu na stosowne akty prawne związane z ochroną wód). Likwidacja kolejnych – potencjalnych - miejsc nielegalnego lub niewłaściwego odprowadzania ścieków komunalnych wpływa także na poprawę środowiska gruntowego i estetykę kolejnych miejscowości.

Ze względu na zintegrowanie wielu obszarów społecznych gminy z bardzo korzystnymi aspektami przyrodniczymi tu występującymi (rozwój agroturystyki, aktywnego wypoczynku itp.) w sektorze tym nie występują większe problemy, a często atrakcyjność przyrodnicza przekuwana jest w atut kolejnych inicjatyw. Stałym elementem działalności administracyjnej Gminy jest częste wprowadzanie obowiązku nasadzeń zastępczych w przypadkach dotyczących zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów. Również właściciele gruntów porolnych oraz Lasy Państwowe przyczyniają się do wzrostu potencjału przyrodniczego gminy poprzez wprowadzanie licznych zalesień. Tym samym obszar ochrony przyrody jest w gminie Twardogóra w trwałym pozytywnym trendzie rozwojowym.

Sytuacja związana z ochroną powietrza atmosferycznego na terenie gminy, zwłaszcza na tle innych samorządów wydaje się nawet korzystna, co potwierdzają dane z ocen środowiskowych prowadzonych m.in. przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska. Niemniej jednak kluczowym problemem jest tzw. niska emisja gazów i pyłów. Zidentyfikowane w ramach prac nad Planem gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Twardogóra poziomy emisji CO₂, pyłu i benzo(a)pirenu wskazują na niezwykle dużą rolę mieszkańców w działaniach na rzecz poprawy tego stanu. Emisje z budownictwa mieszkaniowego (pomijając trudne do jednoznacznego ustalenia emisje komunikacyjne) dominują na tle innych sektorów. Istotne jest, iż władze Gminy już w tej kwestii podjęły pierwsze działania organizacyjne (przygotowanie strategii wieloletniej w postaci w/w Planu) i w najbliższych 5 latach – przy wsparciu ze środków zewnętrznych - będą realizować wraz z mieszkańcami i podmiotami prawnymi szereg inwestycji w tym obszarze tematycznym. Ich głównym celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, a równocześnie pyłów i benzo(a)pirenu.

Nieco mniej zauważalne są obecne kwestie ewentualnych problemów dotyczących wydobywania kopalin bądź rolniczego wykorzystywania gruntów. Wydaje się, iż po zmianach prawnych dotyczących nielegalnego wydobywania kopalin oraz mając na uwadze bardzo ścisły nadzór geologiczny i górniczy nad podmiotami wydobywczymi do rozwiązania z pozycji Gminy pozostają kwestie właściwej, bezpiecznej lokalizacji kolejnych odkrywek oraz wpływ – na etapie opiniowania – na kwestie ich rekultywacji po zakończeniu eksploatacji. Brak intensywnej produkcji rolnej oraz lokalizacji na obszarze gminy Twardogóra zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia chemiczne wyklucza większe zagrożenia dla degradacji gleb.

Nie zidentyfikowano na terenie gminy znaczących zagrożeń w obszarze promieniowania elektromagnetycznego, hałasu i nadzwyczajnych awarii przemysłowych.

Po sektorowej analizie dotyczącej stanu środowiska w gminie, zwrócono uwagę na tendencje, jakie się zarysowują w poszczególnych komponentach środowiska i wyeksponowano rodzaje i typy zagadnień, jakimi należy się zająć w przyszłej działalności organów Gminy i innych jednostek organizacyjnych położonych na terenie gminy. Po tym określono środki i metody jakimi powinno się operować, aby osiągnąć poprawę stanu środowiska. Ze względu na perspektywy czasowe oznaczono w Programie cele krótkoterminowe i długoterminowe.

Dla poszczególnych części środowiska zaproponowano grupy zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych, określając nazwy niektórych zadań, nakłady finansowe i harmonogram czasowy, jednostki realizujące i możliwe źródła finansowania. Dla zadań wychodzących poza 2020 rok (długoterminowych) nie określano wielkości nakładów sygnalizując wyłącznie konieczność ich kontynuacji lub proponując rozpoczęcie nowych przedsięwzięć.

W Programie Ochrony Środowiska scharakteryzowano również metody, jakimi powinno się uzyskiwać poprawę stanu aktualnego i grupy kosztów, jakie pojawią się przy realizacji poszczególnych celów i zadań w tych celach. Omówiono metody realizacji Programu i zasady monitorowania Programu.

III. DOKUMENTY STRATEGICZNE - OPRACOWANIA

W ramach prac nad niniejszymi założeniami wykorzystano informacje, dane, wskaźniki lub prognozy wynikające m.in. z szeregu opracowań branżowych, gospodarczych lub strategicznych, które przywołano poniżej. Wśród tych dokumentów występują zarówno takie, które mają charakter ogólnokrajowy lub regionalny, jak i lokalny.

Najważniejsze, kierunkowe dokumenty scharakteryzowano poniżej.

3.1. Polityka ekologiczna Polski

Polityka ekologiczna państwa powstała i funkcjonuje w oparciu o zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z nimi polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Najistotniejszym, ramowym dokumentem z tego zakresu jest przyjęta przez Radę Ministrów „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012, z perspektywą do roku 2016” (M.P. 2009 nr 34 poz. 501).

Polityka ekologiczna to świadoma i celowa działalność państwa, samorządów terytorialnych i podmiotów gospodarczych w zakresie gospodarowania środowiskiem, czyli użytkowania jego zasobów i walorów, ochrony i kształtowania ekosystemów lub wybranych elementów biosfery. Celem polityki ekologicznej jest zapewnienie wysokiej jakości życia i zdrowia ludzi poprzez skuteczną ochronę środowiska.

W dokumencie tym mocno zaakcentowano, iż Polska musi sprostać trudnym zadaniom związanym z ochroną atmosfery i przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Dokument kładzie duży nacisk na promocję rozwoju odnawialnych źródeł energii i szybką modernizację przemysłu energetycznego.

3.2. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 – stanowi załącznik do Uchwały Nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2013r.

W dokumencie tym funkcjonują zapisy związane m.in. z ochroną środowiska i planowaniem energetycznym w gminach. M.in. wśród ustanowionych celów szczegółowych znajduje się **Cel 4 - Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.**

Ustalone w nim priorytety, które znajdują odzwierciedlenie w „Programie ochrony środowiska dla gminy Twardogóra” dotyczą przede wszystkim działu „Infrastruktura energetyczna” i są to:

- "1.1.11. Wprowadzenie energooszczędnych rozwiązań (transport, budownictwo) oraz wspieranie gospodarki przyjaznej środowisku.*
- 1.1.13. Zwiększenie (z zachowaniem racjonalnych proporcji w stosunku do posiadanych zasobów) udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii (...)."*

Przedsięwzięcia wymienione w Strategii Województwa, jako te których realizacja umożliwi osiągnięcie wskaźników ustalonych dla Celu 4 w kwestii poprawy gospodarki energetycznej to:

- "1.4.34. Realizacja polityki rządowej w zakresie wspierania inwestycji dotyczących odnawialnych źródeł energii.*
- 1.4.39. Wdrażanie polityk oszczędnościowych w zakresie zużycia energii.*
- 1.4.41. Działania związane z inwestycjami w zakresie ograniczenia emisji i obniżenia zużycia energii w obiektach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym."*

Ponadto plan przewiduje szereg innych działań naprawczych i ochronnych w zakresie pozostałych sektorów środowiska. Wśród przedsięwzięć wpisanych w „Rozwój obszarów wiejskich i miejskich” znalazły się:

- "2.4.3. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, zwłaszcza zwartych powierzchni o charakterze parkowym.*
- 2.4.11. Wspieranie działań rolno-środowiskowych, szczególnie w obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo.*
- 2.4.13. Ochrona ziem o najwyższej klasie bonitacji.*
- 2.4.14. Opracowanie i wdrożenie wojewódzkiego programu u ochronnego dla gleb o najwyższym poziomie bonitacji."*

Dolny Śląsk jest regionem wyróżniającym się w skali kraju pod względem bogactwa i różnorodności zasobów środowiska naturalnego i kulturowego. Korzystanie z tych zasobów powinno odbywać się w sposób racjonalny, stąd następujące priorytety:

- 3.1.1. Zrównoważone i racjonalne gospodarcze wykorzystanie surowców naturalnych.*
- 3.1.3. Zachowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych*
- 3.1.4. Ochrona, powiększanie i udostępnianie zasobów leśnych*
- 3.1.6. Ochrona i udostępnianie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych.*

Przedsięwzięcia wymienione w Strategii Województwa, które mają umożliwić osiągnięcie powyższych założeń w sektorze „Zasobów” to:

- "3.4.1. Realizacja działań na rzecz optymalizacji regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu, w tym wprowadzanie nowych form ochrony w porozumieniu z samorządami.*
- 3.4.2. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i powydobywczych.*
- 3.4.3. Prowadzenie polityki ochrony oraz właściwego wykorzystania gruntów rolnych i leśnych.*
- 3.4.8. Wspieranie działań na rzecz zwiększania lesistości regionu oraz poprawy zdrowotności lasów."*

Turystyka stanowić powinna jeden z filarów rozwoju społecznego i gospodarczego regionu ze względu na dolnośląskie atuty, bazujące na środowisku przyrodniczym, walorach krajobrazowych i kulturowych, w które obfituje także gmina „Twardogóra”. Wspieranie inwestycji niezbędnych do uprawiania turystyki kwalifikowanej, m.in.: rowerowej, pieszej, konnej i wodnej, zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Województwa, odbywać się ma z poszanowaniem wymogów ochrony przyrody.

Również w sektorze „Zdrowie i bezpieczeństwo” znalazły się takie priorytety, jak zapewnienie obecnym i przyszłym mieszkańcom regionu dobrego stanu środowiska naturalnego, których osiągnięcie bazuje na realizacji poniższych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska naturalnego:

- "5.4.8. Działania na rzecz kształtowania postaw etycznych i społecznych oraz zwiększenia wiedzy na temat zagrożeń i edukacja ekologiczna społeczeństwa*
- 5.4.9. Budowa infrastruktury służącej ochronie i zagospodarowaniu zasobów wodnych oraz ochrona jakości powietrza i powierzchni ziemi.*
- 5.4.10. Rozwój systemu gospodarowania odpadami, zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi."*

3.3. Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej

Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej opracowany został przez Zarząd Województwa w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, tlenku węgla oraz poziomów docelowych jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu i ozonu. Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu ochrony powietrza w strefie dolnośląskiej jest „Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za 2013 rok”, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, w której strefa dolnośląska została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) występowania przekroczeń ww. zanieczyszczeń powietrza, a także znajduje skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomów tych zanieczyszczeń, co najmniej do poziomów dopuszczalnych/docelowych, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie.

Jak wynika z powyższych dokumentów teren gminy Twardogóra nie był - w okresie ostatnich kilku lat - objęty indywidualną formą działań monitoringowych. Nie jest on też sam w sobie regionem, który wnosiłby istotne ilości zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Obszar gminy został w sposób automatyczny (zgodnie z położeniem geograficznym) zaliczony do tzw. strefy dolnośląskiej.

Wobec tego władze lokalne oraz inne - wskazane w Programie podmioty - powinny podejmować się działań związanych z ograniczaniem i zapobieganiem emisją odpowiednio do charakteru terenu tzn. tylko tych, które mają odzwierciedlenie na obszarze gminy i mogą być skutecznie realizowane w określonych strefach społeczno-gospodarczych.

Konkretne działania dla samorządów lokalnych z horyzontem czasowym realizacji do 2023r. wymieniono w Rozdziale 1.6.10 tego dokumentu pt. „Harmonogram rzeczowo-finansowy w formie tabelarycznego zestawienia działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10, benzo(a)pirenem oraz CO określonych w POP dla strefy dolnośląskiej”. Właściwe dla gminy Twardogóra przywołano w niniejszym Programie.

3.4. Wojewódzki plan gospodarki odpadami

3.4.1. Zasady ogólne. Cele.

„Wojewódzki plan gospodarki odpadami” ma na celu wprowadzenie nowego, zgodnego z założeniami ustawy z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897, z późn. zm.), systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Dokument obejmuje swoim zasięgiem całe województwo dolnośląskie, w tym wszystkie gminy i powiaty na jego terenie. Plan gospodarki odpadami wskazuje konieczne do realizacji cele i działania w zakresie poszczególnych rodzajów odpadów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa. Nadrzędnym celem planu jest stworzenie systemu zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi.

Cele programu w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji obejmują:

- objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów:
 - w 2013r. nie więcej niż 50%
 - w 2020r. nie więcej niż 35%masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 60% wytworzonych odpadów do końca 2014r.,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło) z gospodarstw domowych oraz odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020r.,
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne
- eliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami.

Ponadto w zakresie gospodarki odpadów, które podlegają odrębnym przepisom prawnym, w tym odpadów niebezpiecznych planuje się:

- sukcesywne likwidowanie odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm
- unieszkodliwianie i dekontaminacja odpadów zawierających PCB

Dodatkowo w kwestii pozostałych odpadów przewiduje się m.in. osiągnięcie do 2020r. poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych nie niższego niż 70% wagowo.

Prowadzenie monitoringu zaplanowanych działań jest niezbędnym procesem, służącym właściwej realizacji Planu gospodarki odpadami. Ocena jego realizacji będzie przeprowadzana w formie sprawozdania z realizacji Planu obejmującego okres 3 lat kalendarzowych wg stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego okres sprawozdawczy. System sprawozdawczości będzie się opierał głównie na wskaźnikach, które zostały dopasowane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

3.4.2. Regiony odpadowe.

Ze względu na zmianę uwarunkowań prawnych z zakresu gospodarki odpadami, przede wszystkim zaś nowej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz wobec jednoznacznych zobowiązań Polski wynikających z Traktatu Akcesyjnego, a ujętych w stosownych Dyrektywach (składowiskowa, odpadowa, opakowaniowa) konieczne stało się przemodelowanie systemu gospodarki odpadami zaproponowanego dla poszczególnych województw, głównie przed 2008r.

W ślad za przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach znowelizowanej w lipcu 2011r. ustalono, że gospodarka odpadami komunalnymi w poszczególnych województwach odbywać się będzie w regionach gospodarki odpadami zamieszkałych przez minimum 150 tys. mieszkańców, gdzie głównym elementem systemu będzie regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) o wydajność minimalnej pozwalającej obsłużyć 120 tys. mieszkańców.

Położenie geograficzne na mapie Polski oraz wcześniejsze ponad-wojewódzkie inicjatywy podjęte przez część gmin spowodowały, że w przypadku powiatu oleśnickiego gospodarka odpadami komunalnymi oparta o regiony odpadowe zaprogramowana została w trzech różnych planach wojewódzkich:

- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Dolnego Śląska – uwzględnia rozwiązania dla gmin: Dobroszyce i Twardogóra.
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Wielkopolski - uwzględnia rozwiązania dla gmin: Oleśnica, Dziadowa Kłoda, Syców, Międzybórz oraz dla miasta Oleśnica.
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Opolszczyzny - uwzględnia rozwiązania dla gminy Bierutów.

Prace nad WPGO2012 prowadzono głównie w roku 2011, zaś ich uchwalenie przez poszczególne władze wojewódzkie nastąpiło w czerwcu 2012r.

Nowelizacja Planu Wojewódzkiego zawiera spore zmiany w relacji do poprzednich dokumentów tego typu głównie poprzez zmianę formuły i wagi tworzonego dokumentu (z materiału planistycznego stał się on aktem prawa miejscowego). Dostyc luźno traktowane wcześniej obszary gospodarowania odpadami zastąpione zostały przez jednoznacznie nakreślone i umocowane prawnie – w drodze uchwały sejmiku województwa - regiony gospodarki odpadami.

3.5. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleśnickiego.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleśnickiego zatwierdzony został Uchwałą Nr XV/92/2004 Rady Powiatu z dnia 22.03.2004 roku w/s uchwalenia Planu Gospodarki Odpadami i Programu Ochrony Środowiska i zaktualizowany w 2007r. Obecnie dokument ten jest spójny na poziomie tez zasadniczych, jednak wobec upływu czasu i licznych modyfikacji prawnych, nieprecyzyjny na poziomie szczegółowym. Najprawdopodobniej w najbliższym czasie także ten dokument zostanie stworzony w nowej wersji. Niemniej jednak najważniejsze tezy i cele nakreślone przez Powiat w 2004r. znajdują odzwierciedlenie w niniejszym dokumencie. Oczywiście na poziomie adekwatnym do kompetencji i możliwości samorządu lokalnego jakim jest gmina Twardogóra.

Ważne jest także to, iż krótkoterminowe cele i kierunki działań wskazane w aktualizacji z 2007r. w relacji do gminy Twardogóra tutejszy samorząd już zrealizował. Także w kilku kwestiach długoterminowych Gmina Twardogóra zbliża się do ich wypełnienia na prognozowanym poziomie (gospodarka odpadami, gospodarka ściekowa).

Wiele zadań i kierunków interwencji zaproponowanych przez władze Gminy skutkować będzie efektami ponad gminnymi ze względu na potencjalny transfer zanieczyszczeń w masach powietrza czy wodach płynących. Tym samym realizacja niniejszego Programu będzie zbieżna z osiąganiem celów środowiskowych stawianych dla obszaru całego powiatu oleśnickiego.

IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY TWARDOGÓRA

4.1 Położenie geograficzne i administracyjne.

Gmina Twardogóra to gmina miejsko-wiejska. Położona jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie oleśnickim. Graniczy od strony północno - wschodniej z wielkopolską gminą Sośnie (na długości 6,5 km), po stronie północno - zachodniej z dolnośląską gminą Krośnice (na odcinku o długości 25,2 km) oraz z czterema gminami powiatu oleśnickiego: od wschodu z gminą Międzybórz (długość granicy 10,0 km), od południowego - wschodu z gminą Syców (długość granicy 4,4 km), od południa z gminą Oleśnica (długość granicy 10,8 km), od południowego - zachodu z gminą Dobroszyce (długość granicy 21,2 km). Miasto Twardogóra znajduje się w linii prostej 16 km od Oleśnicy (siedziby władz powiatu) i około 40 km od Wrocławia (stolicy województwa). Powierzchnia gminy wynosi 168km², co stanowi 0,84% powierzchni województwa oraz 16,02% powierzchni powiatu.

Zdecydowana część gminy Twardogóra jest położona wśród Wzgórz Twardogórskich, tzw. Gór Kocich, należących do makroregionu Wału Trzebnickiego (jego wschodnich pasm). Powierzchnia Wzgórz wynosi ok. 200km², z czego ok. 80km² stanowią tereny powyżej 200 m n.p.m., a największe wzniesienie to Zbójnik (272 m n.p.m.). Część północna należy do Kotliny Milickiej, charakteryzującej się dużą ilością stawów hodowlanych. Na południu gmina Twardogóra styka się z Równiną Oleśnicką.

Gminę tworzy miasto Twardogóra oraz 18 sołectw, które wraz przysiółkami i koloniami stanowią 33 jednostki osadnicze. Nazwy i skład poszczególnych sołectw zestawiono w tabeli 1.

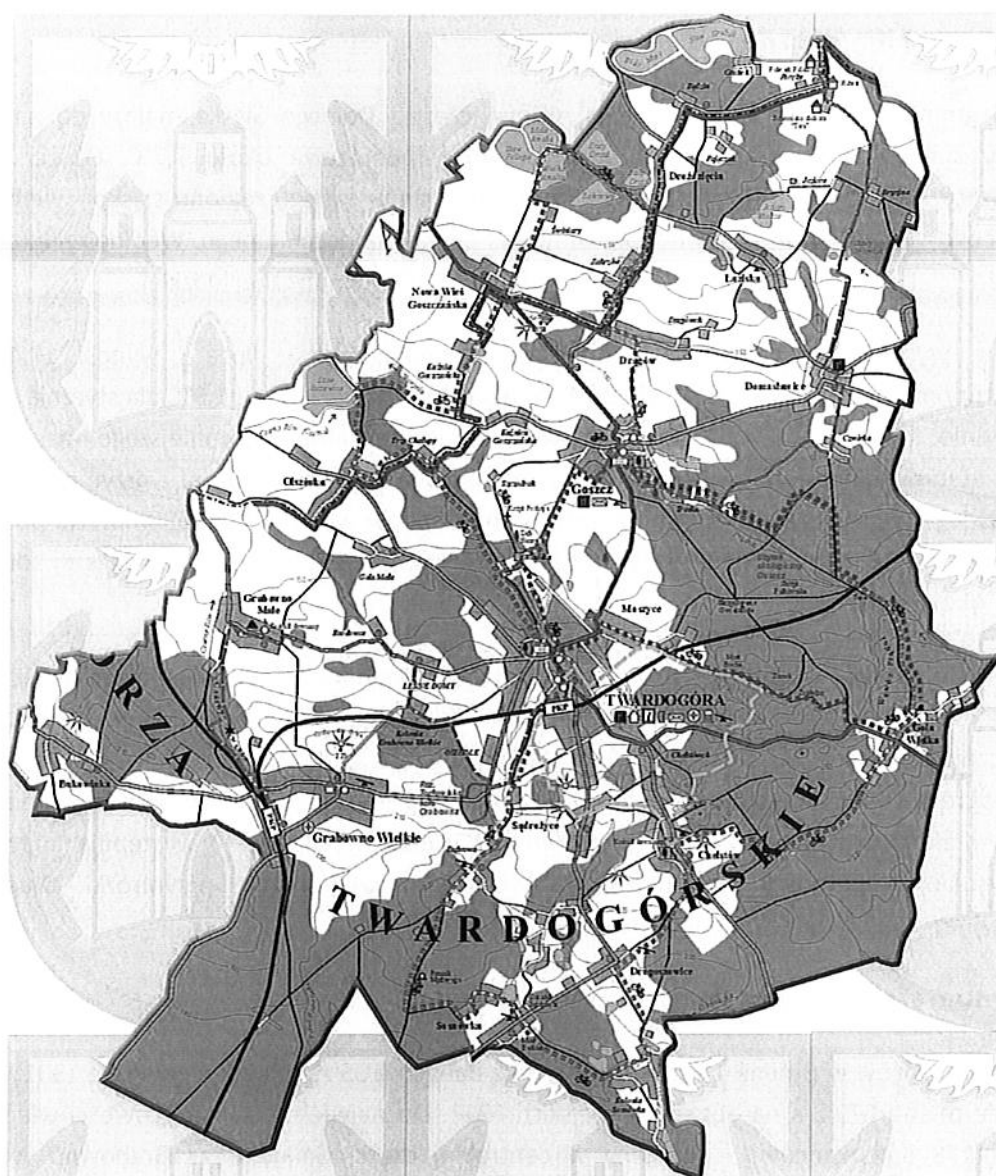
Tabela 1. Sołectwa, przysiółki i kolonie zlokalizowane na terenie gminy Twardogóra.

Lp.	Nazwa sołectwa	Nazwa wsi (kolonii, przysiółków) wchodzących w skład sołectwa
1	Bukowinka	Bukowinka
2	Chełstów	Chełstów
3	Chełstówek	Chełstówek
4	Dąbrowa	Dąbrowa
5	Domasławice	Domasławice, Czwórka
6	Drągów	Drągów, Zakrzów, Drągówek
7	Drogoszowice	Drogoszowice
8	Drożdżęcin	Drożdżęcin, Będzin, Pajęczak, Grabek
9	Gola Wielka	Gola Wielka
10	Goszcz	Goszcz, Kuźnia Goszczańska, Troska
11	Grabowno Małe	Grabowno Małe, Brodowce
12	Grabowno Wielkie	Grabowno Wielkie, Grabowno Wielkie Kolonia, Nikodemów
13	Łazisko	Łazisko, Poręby, Brzezina, Jezioro, Pustkowie
14	Moszyce	Moszyce, Wesółka
15	Nowa Wieś Goszczańska	Nowa Wieś Goszczańska, Świniary, Kuźnia Stara
16	Olszówka	Olszówka, Trzy Chałupy, Gola Mała
17	Sądrożyce	Sądrożyce
18	Sosnówka	Sosnówka, Kolonia Sosnówka

Gmina Twardogóra leży na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych kraju. Istniejącą sieć drogową (15 dróg powiatowych oraz drogi gminne) oparto o jedną drogę wojewódzką (nr 448) z Sycowa do Milicza. W pobliżu południowo - wschodniej granicy gminy, przebiega droga krajowa o numerze 25, łącząca Oleśnicę z Bobolicami (woj. Zachodniopomorskie). Ponadto około 10km na południowy wschód znajduje się trasa krajowa szybkiego ruchu z Wrocławia do Warszawy (S-8). Teren gminy przecina linia kolejowa o znaczeniu krajowym relacji Wrocław - Warszawa z odgałęzieniem lokalnym w Grabownie Wielkim do Krotoszyna.

Centralnie zlokalizowane miasto Twardogóra z siedzibą władz miasta i gminy jest głównym ośrodkiem gospodarczym, oświatowym i kulturowym. Tutaj także działa i ma swoje siedziby duża ilość firm i zakładów produkcyjnych. Ze względu na lokalizację w rejonie o bardzo dużym zalesieniu na obszarze całej gminy funkcjonują liczne zakłady meblarskie i stolarskie.

Ryc. 1. Mapa Gminy Twardogóra (Źródło: <http://www.twardogora.pl/mapy>).

We wschodniej i południowej części gminy dominują tereny leśne, w centralnej i zachodniej występują obszary rolnicze z glebami o niskich i średnich klasach bonitacji. Na północy występują liczne ciek, urządzenia melioracyjne i obiekty wodne, gdzie prowadzona jest gospodarka rybna.

Na terenie gminy występuje kilka różnych form obszarowych ochrony przyrody. Północna część gminy, w tym kompleks licznych stawów, wchodzi w skład Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”. W całości na terenie gminy Twardogóra położony jest Rezerwat „Torfowisko koło Grabowna Wielkiego”, którego skład wchodzi 3 torfowiska bezodpływowe oraz użytek ekologiczny „Goszcz”. Ponadto na terenie gminy znajdują się trzy Obszary NATURA 2000 o charakterze siedliskowym:

- Leśne stawki koło Goszcza (PLH020101)
- Ostoja nad Baryczą (PLH020041)
- Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego (PLH020091)

i jeden związany z ochroną ptaków:

- Dolina Baryczy (PLB020001)

4.2 Warunki klimatyczne

Miasto i gmina Twardogóra, wraz z całą niziną częścią Dolnego Śląska, należy do najcieplejszych regionów klimatycznych kraju, o średniej rocznej temperaturze około 7,7°C. Obszar ten według regionalizacji klimatologicznej W. Okołowicza znajduje się w zasięgu regionu śląsko - wielkopolskiego, znajdującego się pod dominującym wpływem mas powietrza oceanicznego. Według rejonizacji rolniczo-klimatycznej R. Gumińskiego, zalicza się do X dzielnicy rolniczo-klimatycznej łódzkiej.

Względnie wysoka jest temperatura miesiąca najcieplejszego – lipca i wynosi 17,4°C. Średnie temperatury maksymalne wynoszą kolejno 13°C dla roku, 24°C dla lipca i 1,5°C dla stycznia, a minimalne odpowiednio: 3,5°C, 13°C i -4,5°C. Średnia z wielolecia temperatura najzimniejszego miesiąca w roku tj. stycznia, stanowi około -1,7°C. Przeciętnie w roku notuje się około 120 dni z przymrozkami. Pokrywa śnieżna zalega w granicach 30-50 dni. Roczna suma opadów wynosi blisko 580mm. Na półrocze ciepłe przypada około 350mm opadów, w tym na lipiec, który jest miesiącem o największej sumie opadów w roku – około 90 mm.

Na całym obszarze występuje przewaga wiatrów zachodnich i północno-zachodnich. Wzgórza Twardogórskie mają korzystne warunki klimatu lokalnego. Tereny te są w przewadze dobrze nasłonecznione, wolne od zastoisk zimnych mas powietrza, dobrze przewietrzane. Kotlina Milicka posiada okresowo niekorzystne warunki klimatu lokalnego. Składa się na to występowanie, zwłaszcza jesienią, niekorzystnych warunków termiczno-wilgotnościowych. Często występują mgły radiacyjne, przy wysokiej wilgotności powietrza i pojawiają się przygruntowe przymrozki. Długość okresu wegetacyjnego na obszarze gminy wynosi 210-220 dni.

4.3 Demografia gminy i procesy społeczne

Liczba mieszkańców w Gminie Twardogóra według danych GUS za rok 2014 wynosiła 13011 osób, w tym na terenie miasta 6794, a na obszarach wiejskich 6217. Do największych miejscowości wiejskich należą Goszcz (1178 mieszkańców) - położony w centralnej części Gminy, oraz Grabowno Wielkie (1047 mieszkańców) zlokalizowane w jej południowo-zachodniej części. Ponad 500 osób zamieszkuje wieś Moszyce. Powyżej 200 mieszkańców liczą miejscowości: Chelstów, Chelstówek, Domasławice, Nowa Wieś Goszczańska, Sądrożyce. Najmniejszy liczebnie jest przysiółek Grabek (5 mieszkańców).

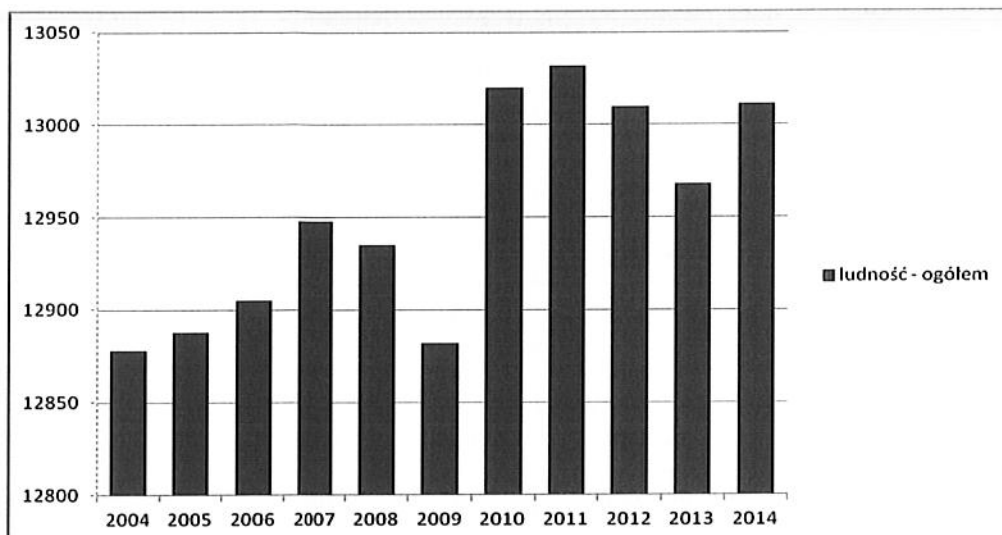
4.3.1. Procesy demograficzne w latach 1970-2002

Do roku 2000 populacja miasta i gminy Twardogóra wykazywała powolny, ale sukcesywny wzrost liczebności. W okresie 1970-2000 liczba ludności wzrosła z 10167 do 12894, tj. o 27%. Jedynie w 1988r. odnotowano przejściowy niewielki spadek zaludnienia. Do roku 2002 zaludnienie miasta i gminy zmniejszyło się do 12790 mieszkańców, tj. o 104 osoby (8%). W podobny sposób przebiegał rozwój liczebności populacji miejskiej, z tym, że był on bardziej dynamiczny. W okresie 1970-2000 liczba ludności miasta wzrosła prawie o 62,5%. Od roku 1997 obserwuje się już stagnację, a nawet spadek zaludnienia ośrodka miejskiego. Do roku 2002 liczba ludności zmniejszyła się tu o 127 osób w porównaniu z rokiem 1996, a o 84 osoby w porównaniu z rokiem 1999.

4.3.2. Stany ludności w ostatnim dziesięcioleciu

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia można zaobserwować stałe wahania liczby ludności. Wyraźniejszy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w roku 2010. Szczegółową dynamikę zmian przedstawia Rycina.

Ryc. 2. Liczba mieszkańców gminy Twardogóra na przestrzeni lat 2004-2014 (GUS).

W strukturze sieci osadniczej silnie zaznacza się dominacja miasta, które skupia 52% mieszkańców całego omawianego obszaru. Wiejska sieć osadnicza jest silnie rozdrobniona. Populacja samego miasta Twardogóra jest tylko nieznacznie starsza od populacji wiejskiej gminy i wyraża się wyłącznie nieco mniejszym udziałem grupy przedprodukcyjnej przy zbliżonym udziale grupy poprodukcyjnej w porównaniu z populacją wiejską gminy.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności Gminy Twardogóra (GUS 2014r.).

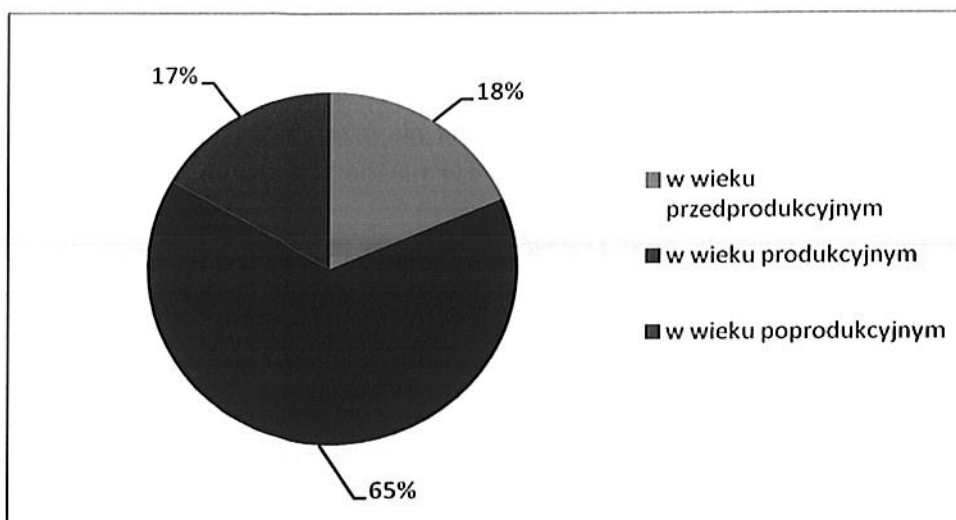
Jednostka terytorialna	Twardogóra	Twardogóra - miasto	Twardogóra - obszar wiejski
ogółem	13011	6794	6217
0-2	398	178	220
3-6	559	274	285
7-12	754	377	377
13-15	411	203	208
16-19	585	291	294
20-24	966	487	479
25-34	2146	1106	1040
35-44	1959	1034	925
45-54	1651	855	796
55-64	1892	1031	861
65 i więcej	1690	958	732

Struktura wiekowa jest podstawowym parametrem w kontekście oszacowania rozwoju gospodarczego gminy i rynku pracy. W wieku produkcyjnym znajduje się 65% ogółu społeczeństwa opisywanego obszaru. Stan ten jest bardzo zbliżony do sytuacji jaka kształtuje się w całym powiecie oleśnickim.

Tabela 3. Ludność w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy Twardogóra na tle powiatu oleśnickiego (na podstawie GUS 2014r.).

Jednostka terytorialna		Gmina Twardogóra		Powiat oleśnicki	
ogółem	ogółem	13011		106311	
	mężczyźni	6442	49,5%	52017	48,9%
	kobiety	6569	50,5%	54294	51,1%
w wieku przedprodukcyjnym	ogółem	2404	18%	19796	19%
	mężczyźni	1263	20%	10162	20%
	kobiety	1141	17%	9634	18%
w wieku produkcyjnym	ogółem	8434	65%	67812	64%
	mężczyźni	4515	70%	36108	69%
	kobiety	3919	60%	31704	58%
w wieku produkcyjnym mobilnym	ogółem	5374	41%	43354	41%
	mężczyźni	2769	43%	22136	43%
	kobiety	2605	40%	21218	39%
w wieku produkcyjnym niemobilnym	ogółem	3060	24%	24458	23%
	mężczyźni	1746	27%	13972	27%
	kobiety	1314	20%	10486	19%
w wieku poprodukcyjnym	ogółem	2173	17%	18703	18%
	mężczyźni	664	10%	5747	11%
	kobiety	1509	23%	12956	24%

Ryc. 3. Analiza struktury wiekowej na terenie Gminy Twardogóra.

W gminie odnotowuje się nieznacznie dodatnie saldo migracji, co świadczy o jej atrakcyjności oraz o walorach przyciągających ludność do zamieszkania.

Tabela 4. Saldo migracji dla Gminy Twardogóra (GUS 2014r.).

Jednostka terytorialna	Twardogóra	Twardogóra - miasto	Twardogóra - obszar wiejski
zameldowania w ruchu wewnętrznym	178	83	95
zameldowania z zagranicy	2	1	1
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	166	68	98
wymeldowania za granicę	6	4	2
saldo migracji wewnętrznych	12	15	-3
saldo migracji zagranicznych	-4	-3	-1

4.4 Sektor usługowo-wytwórczy

Uwarunkowania przyrodnicze gminy Twardogóra nie sprzyjają rozwojowi intensywnych form przedsiębiorczości. Gmina, a w szczególności miasto Twardogóra, jest znaczącym w województwie ośrodkiem rzemieślniczej produkcji stolarskiej i tapicerskiej, co wynika z wieloletniej tradycji opartej na olbrzymim zapleczu surowcowym jakim są lasy gminy Twardogóra i gmin ościennych-Dobroszyce, Milicz i Oleśnica.

W roku 2014 według danych GUS na terenie gminy Twardogóra zarejestrowaną działalność prowadziło 1006 podmiotów gospodarczych, z czego 636 podmiotów w mieście (63,22%) oraz 370 na obszarach wiejskich (36,78%). Wśród zarejestrowanych podmiotów do sektora prywatnego należała zdecydowana większość firm, bo aż 93% wszystkich jednostek. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowiły podmioty osób fizycznych, które obejmowały blisko 75% ogółu zarejestrowanych podmiotów prywatnych. Spółki

handlowe to 3,9% podmiotów prywatnych. Niewielki udział w sektorze prywatnym na terenie Gminy odgrywa kapitał zagraniczny, zaledwie 5 zarejestrowanych tego typu podmiotów.

Najwięcej osób działa w przetwórstwie przemysłowym, następnie w handlu oraz w administracji. Przeważają przedsiębiorstwa drobne, o zatrudnieniu nie przekraczającym 10 osób. Tereny zabudowy przemysłowej i składowej zlokalizowane są głównie w mieście Twardogóra.

Do największych przedsiębiorstw produkcyjnych działających na terenie Gminy należą:

- Fabryka Mebli BODZIO - Goszcz - produkcja mebli
- Ilpea – produkcja uszczelek do chłodziarek
- Spółdzielnia SPAMEL - branża elektryczna

Wśród istotnych dla środowiska i gospodarki lokalnej zakładów wymienić można również:

- Zakład Produkcyjny TAPPOL - produkcja tworzyw sztucznych
- Zakład Tworzyw Sztucznych DREWPLAST- produkcja tworzyw sztucznych
- Stolarstwo Meblowe s.c. GAŁA - produkcja mebli
- P.P.H. PLASTBUD – produkcja tworzyw sztucznych
- „DUET” Sp.j. – produkcja mebli
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „SOMEK” – produkcja mebli

Poza dużym zakładem meblarskim w miejscowości Goszcz, pozostałe tereny zabudowy przemysłowej i składowej zlokalizowane są głównie w mieście Twardogóra.

W gminie rozwija się także sektor MŚP oraz lokalnych usług i handlu, m.in. dzięki dotacjom ze środków unijnych. W znacznej mierze dotyczy on pozostałych miejscowości poza Twardogórą i odbywa się z wykorzystaniem w dużej części, istniejących budynków, w tym adaptowanych i przebudowywanych budynków po gospodarskich. Ważnym czynnikiem determinującym rozwój usług jest gospodarka rybacka i turystyka, wykorzystująca lokalne walory przyrodnicze (zbiorniki wodne, lasy, tereny przyrodniczo cenne).

4.5. Rolnictwo

Gmina Twardogóra jest obszarem, na którym dominują tereny użytkowane rolniczo. Przeważają gospodarstwa o dużym areale. Prowadzona jest wielokierunkowa produkcja rolna. W zasiewach dominują zboża ze znaczącym udziałem żyta, pszenżyta i jęczmienia jarego.

W Gminie, według Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku, pod względem powierzchni dominowały gospodarstwa o dużym areale (15ha i więcej), które zajmowały prawie 58% powierzchni ogółem.

Gospodarstwa indywidualne stanowiły, według PSR w 2010 roku, prawie 100% wszystkich gospodarstw. Ogółem gospodarstw rolnych było 1201, z czego 1200 stanowiły gospodarstwa indywidualne. Analizując dokładniej liczbę indywidualnych gospodarstw rolnych pod względem powierzchni to w 2010 roku, na terenie gminy było:

- 114 gospodarstwa do 1ha włącznie,
- 202 gospodarstwa powyżej 1ha do mniej niż 5ha,
- 96 gospodarstw od 5 do mniej niż 10ha,

- 26 gospodarstw od 10 do mniej niż 15ha,
- 63 gospodarstw powyżej 15ha.

Podobnie jak w całym kraju, w ostatnich latach nastąpił znaczny spadek pogłowia zwierząt hodowlanych. Przy małej opłacalności hodowli większość rolników przestawia się wyłącznie na uprawy roślinne. Na terenie Gminy zlokalizowane są dwie duże fermy drobiu.

V. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY TWARDOGÓRA

5.1. Fizjografia i rzeźba terenu

Według rejonizacji J. Kondrackiego gmina Twardogóra położona jest w zasięgu następujących jednostek fizyczno - geograficznych:

- Makroregion Obniżenie Milicko – Głogowskie
 - mezoregion Kotlina Milicka (mikroregion Równina Kuźnicka),
- Makroregion Wał Trzebnicki
 - mezoregion Wzgórza Twardogórskie (mikroregion Grzbiet Twardogórski)
 - mezoregion Wzgórza Trzebnickie (mikroregion Brama Malerzowska).

Część północna gminy znajduje się w zasięgu Kotliny Milickiej uformowanej w czasie zlodowacenia środkowopolskiego - stadiał Warty. Kotlina stanowi wschodni odcinek pradoliny barucko - głogowskiej, wzdłuż której odbywa się odpływ marginalnych wód z deglacjacji lądolodu. Kotlina Milicka posiada charakter obniżenia o płaskim dnie, które stanowi efekt akumulacji rzecznej. W dnie doliny znajdują się liczne stawy, a rzeźbę terenu miejscami urozmaicają niewielkie wydmy.

Południowa i środkowa część gminy położona jest w zasięgu Wzgórz Twardogórskich, stanowiących część wygiętego ku południowi łuku Waha Trzebnickiego. Jest to wał moren spiętrzonych związany również ze stadiałem Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Wzgórza Trzebnickie obejmują jedynie zachodnią część gminy (rejon wsi Bukowinka). Wzgórza Trzebnickie i Wzgórza Twardogórskie mają charakter wału morenowego o orientacji W - E. Wał morenowy stanowi wododział między zlewnią rzeki Widawy i Baryczy. Powierzchnia wału jest pofalowana z lokalnymi kulminacjami i całym szeregiem niewielkich dolin o charakterze nieckowatym. Na południe od wzniesień występuje rozległa powierzchnia nieznacznie opadająca w kierunku południowym.

Powierzchnia terenu wznosi się na wysokości od 123 m n.p.m. w części północnej do 267,6 m n.p.m. w części południowo - wschodniej (rejon wsi Gola Wielka). Najwyżej wyniesiony jest teren w obrębie Grzbietu Twardogórskiego (od 180 m n.p.m. do prawie 268 m n.p.m.) Deniwelacje wynoszą tu od 40m do 80m. W obrębie Kotliny Milickiej powierzchnia terenu jest falista z kulminacjami o wysokościach względnych od 2,5 m do około 10 m. Spadki terenu wynoszą od 2% do 8%.